

YABANCILAR VE ULUSLARARASI KORUMA KANUNU

Kanun Numarası : 6458
Kabul Tarihi : 4/4/2013
Yayımlandığı Resmî Gazete : Tarih : 11/4/2013 Sayı : 28615
Yayımlandığı Düstur : Tertip : 5 Cilt : 53

BİRİNCİ KISIM

Amaç, Kapsam, Tanımlar ve Geri Gönderme Yasağı

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Kanunun amacı; yabancıların Türkiye’ye girişleri, Türkiye’de kalışları ve Türkiye’den çıkışları ile Türkiye’den koruma talep eden yabancılara sağlanacak korumanın kapsamına ve uygulanmasına ilişkin usul ve esasları (...)¹ düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Kanun, yabancılarla ilgili iş ve işlemleri; sınırlarda, sınır kapılarında ya da Türkiye içinde yabancıların münferit koruma talepleri üzerine sağlanacak uluslararası korumayı, ayrılmaya zorlandıkları ülkeye geri dönemeyen ve kitlesel olarak Türkiye’ye gelen yabancılara acil olarak sağlanacak geçici korumayı (...)² kapsar.

(2) Bu Kanunun uygulanmasında, Türkiye’nin taraf olduğu milletlerarası anlaşmalar ile özel kanunlardaki hükümler saklıdır.

Tanımlar³

MADDE 3 – (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

- a) Aile üyeleri: Başvuru sahibinin veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişinin eşini, ergin olmayan çocuğu ile bağımlı ergin çocuğunu,
- b) Avrupa ülkeleri: Avrupa Konseyi üyesi olan ülkeler ile Cumhurbaşkanınca belirlenecek diğer ülkeleri,
- c) Bakan: İçişleri Bakanını,
- ç) Bakanlık: İçişleri Bakanlığını,

¹ 2/7/2018 tarihli 703 sayılı KHK’nin 71 inci maddesiyle, bu maddede yer alan “ve İçişleri Bakanlığına bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını” ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

² 2/7/2018 tarihli 703 sayılı KHK’nin 71 inci maddesiyle, bu fıkrada yer alan “, Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını” ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

³ 2/7/2018 tarihli 703 sayılı KHK’nin 71 inci maddesiyle, bu maddede yer alan “Bakanlar Kurulu” ibaresi “Cumhurbaşkanı” şeklinde, “Bakanlar Kurulunca” ibaresi “Cumhurbaşkanınca” şeklinde değiştirilmiştir.

- d) Başvuru sahibi: Uluslararası koruma talebinde bulunan ve henüz başvurusu hakkında son karar verilmemiş olan kişiyi,
- e) Çocuk: Henüz on sekiz yaşını doldurmamış ve ergin olmamış kişiyi,
- f) Destekleyici: Aile birliği amacıyla Türkiye'ye gelecek yabancıların masraflarını üstlenen ve ikamet izni talebinde bulunanlar tarafından başvuruya dayanak gösterilen Türk vatandaşı veya Türkiye'de yasal olarak bulunan yabancıyı,
- g) Genel Müdür: Göç İdaresi Genel Müdürünü,
- ğ) Genel Müdürlük: Göç İdaresi Genel Müdürlüğünü,
- h) Giriş ve çıkış kontrolü: Sınır kapılarındaki kontrol işlemlerini,
- ı) Göç: Yabancıların, yasal yollarla Türkiye'ye girişini, Türkiye'de kalışını ve Türkiye'den çıkışını ifade eden düzenli göç ile yabancıların yasa dışı yollarla Türkiye'ye girişini, Türkiye'de kalışını, Türkiye'den çıkışını ve Türkiye'de izinsiz çalışmasını ifade eden düzensiz göçü ve uluslararası korumayı,
- i) İkamet adresi: Türkiye'de adres kayıt sisteminde kayıtlı olunan yeri,
- j) İkamet izni: Türkiye'de kalmak üzere verilen izin belgesini,
- k) Konsolosluk: Türkiye Cumhuriyeti başkonsolosluklarını, konsolosluklarını veya büyükelçilik konsolosluk şubelerini,
- l) Özel ihtiyaç sahibi: Başvuru sahibi ile uluslararası koruma statüsü sahibi kişilerden; refakatsiz çocuk, engelli, yaşlı, hamile, beraberinde çocuğu olan yalnız anne ya da baba veya işkence, cinsel saldırı ya da diğer ciddi psikolojik, bedensel ya da cinsel şiddete maruz kalmış kişiyi,⁴
- m) Refakatsiz çocuk: Sorumlu bir kişinin etkin bakımına alınmadığı sürece, kanunen ya da örf ve adet gereği kendisinden sorumlu bir yetişkinin refakati bulunmaksızın Türkiye'ye gelen veya Türkiye'ye giriş yaptıktan sonra refakatsiz kalan çocuğu,
- n) Seyahat belgesi: Pasaport yerine geçen belgeyi,
- o) Sınır kapısı: Cumhurbaşkanı kararıyla Türkiye'ye giriş ve Türkiye'den çıkış için belirlenen sınır geçiş noktasını,
- ö) Son karar: Başvuru sahibinin başvurusuyla veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişinin statüsüyle ilgili kararlardan; idari itirazda bulunulmaması ve yargıya başvurulmaması hâlinde Genel Müdürlük tarafından verilen kararı veya yargıya başvurulması sonucunda temyiz edilmesi mümkün olmayan kararı,
- p) Sözleşme: Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair 1967 Protokolüyle değişik 28/7/1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşmeyi,
- r) Uluslararası koruma: Mülteci, şartlı mülteci veya ikincil koruma statüsünü,
- s) Vatandaşı olduğu ülke: Yabancıнын vatandaşı olduğu ülkeyi veya yabancıнын birden fazla vatandaşlığının bulunduğu durumlarda, vatandaşlığında olduğu ülkelerden her birini,
- ş) Vatansız kişi: Hiçbir devlete vatandaşlık bağıyla bağlı bulunmayan ve yabancı sayılan kişiyi,

⁴ 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu bentte yer alan "özürlü" ibaresi "engelli" şeklinde değiştirilmiştir.

t) Vize: Türkiye’de en fazla doksan güne kadar kalma hakkı tanıyan ya da transit geçişi sağlayan izni,

u) Vize muafiyeti: Vize alma gerekliliğini kaldıran düzenlemeyi,

ü) Yabancı: Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişiyi,

v) Yabancı kimlik numarası: 25/4/2006 tarihli ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu uyarınca yabancılara verilen kimlik numarasını,

y) (Ek: 28/7/2016-6735/27 md.) Yetkili aracı kurum: Nitelikleri ve görev çerçevesi yönetmelikle belirlenen ve Genel Müdürlük tarafından yetkilendirilen kurum veya kuruluşu,

z) (Ek: 15/8/2017-KHK-694/169 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7078/163 md.) Kabul edilemeyen yolcu: Ülkeye giriş yapabilmek veya ülkeden transit geçebilmek için sınır kapılarına gelen ancak mevzuatta aranan koşulları taşımadığından ülkeye girişine veya ülkeden transit geçişine izin verilmeyen kişiyi,

aa) (Ek: 15/8/2017-KHK-694/169 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7078/163 md.) Taşıyıcı: Yabancı uyruklu yolcuları taşıyan kara, hava, deniz ve demiryolu taşıtlarının gerçek veya tüzel kişi olan sahiplerini veya ticari kara, hava, deniz ve demiryolu işletmecilerini, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Geri Gönderme Yasası

Geri gönderme yasağı

MADDE 4 – (1) Bu Kanun kapsamındaki hiç kimse, işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye tabi tutulacağı veya ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi fikirleri dolayısıyla hayatının veya hürriyetinin tehdit altında bulunacağı bir yere gönderilemez.

İKİNCİ KISIM

Yabancılar

BİRİNCİ BÖLÜM

Türkiye’ye Giriş ve Vize

Türkiye’ye giriş ve Türkiye’den çıkış

MADDE 5 – (1) Türkiye’ye giriş ve Türkiye’den çıkış, sınır kapılarından, geçerli pasaport veya pasaport yerine geçen belgelerle yapılır.

Belge kontrolü

MADDE 6 – (1) Yabancı, pasaport veya pasaport yerine geçen belge ya da belgelerini, Türkiye’ye giriş ve Türkiye’den çıkışlarda görevlilere göstermek zorundadır.

(2) Sınır geçişlerine ilişkin belge kontrolleri, taşıtlarda seyir hâlinde de yerine getirilebilir.

(3) Havalimanlarının transit alanlarını kullanan yabancılar, yetkili makamlarca kontrole tabi tutulabilirler.

(4) Türkiye'ye girişlerde, yabancıların 7 nci madde kapsamında olup olmadığı kontrol edilir.

(5) Bu maddenin uygulanmasında, kapsamlı kontrole tabi tutulması gerekli görülenler en fazla dört saat bekletilebilir. Yabancı, bu süre içerisinde her an ülkesine dönebileceği gibi dört saatlik süreyle sınırlı kalmaksızın ülkeye kabul ile ilgili işlemlerin sonuçlanmasını da bekleyebilir. Kapsamlı kontrol işlemlerine dair usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Türkiye'ye girişlerine izin verilmeyecek yabancılar

MADDE 7 – (1) Aşağıdaki yabancılar, kabul edilemeyen yolcu kapsamına alınır ve Türkiye'ye girişlerine izin verilmeyerek geri çevrilir:⁵

a) Pasaportu, pasaport yerine geçen belgesi, vizesi veya ikamet ya da çalışma izni olmayanlar ile bu belgeleri veya izinleri hileli yollarla edindiği veya sahte olduğu anlaşılanlar

b) Vize, vize muafiyeti veya ikamet izin süresinin bitiminden itibaren en az altmış gün süreli pasaport veya pasaport yerine geçen belgesi olmayanlar

c) 15 inci maddenin ikinci fıkrası saklı kalmak kaydıyla, vize muafiyeti kapsamında olsalar dahi, 15 inci maddenin birinci fıkrasında sayılan yabancılar

(2) Bu maddeyle ilgili olarak yapılan işlemler, geri çevrilen yabancılar tebliğ edilir. Tebligatta, yabancıların karara karşı itiraz haklarını etkin şekilde nasıl kullanabilecekleri ve bu süreçteki diğer yasal hak ve yükümlülükleri de yer alır.

(3) **(Ek:6/12/2019-7196/70 md.)** Bu madde kapsamındaki yabancılar, işlemleri sonuçlanıncaya kadar sınır kapılarında kendileri için belirlenen alanlarda bekletilir.

Uluslararası koruma başvurusuna ilişkin uygulama

MADDE 8 – (1) 5 inci, 6 ncı ve 7 nci maddelerde yer alan şartlar, uluslararası koruma başvurusu yapmayı engelleyici şekilde yorumlanamaz ve uygulanamaz.

Türkiye'ye giriş yasağı

MADDE 9 – (1) Genel Müdürlük, gerektiğinde ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının görüşlerini alarak, kamu düzeni veya kamu güvenliği ya da kamu sağlığı açısından Türkiye'ye girmesinde sakınca görülen yabancıların ülkeye girişini yasaklayabilir.⁶

(2) Türkiye'den sınır dışı edilen yabancıların Türkiye'ye girişi, Genel Müdürlük veya valilikler tarafından yasaklanır.

(3) Türkiye'ye giriş yasağının süresi en fazla beş yıldır. Ancak, kamu düzeni veya kamu güvenliği açısından ciddi tehdit bulunması hâlinde bu süre Genel Müdürlükçe en fazla on yıl daha artırılabilir.

⁵ 6/12/2019 tarihli ve 7196 sayılı Kanununun 70 inci maddesiyle, bu fıkraya "Aşağıdaki yabancılar," ibaresinden sonra gelmek üzere "kabul edilemeyen yolcu kapsamına alınır ve" ibaresi eklenmiştir.

⁶ 6/12/2019 tarihli ve 7196 sayılı Kanununun 71 inci maddesiyle, bu fıkrada yer alan alan "Türkiye dışında olup da" ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

(4) **(Değişik:6/12/2019-7196/71 md.)** Vize veya ikamet izni süresi sona eren ve bu durumları yetkili makamlarca tespit edilmeden önce Türkiye dışına çıkmak için valiliklere başvuruda bulunup hakkında sınır dışı etme kararı alınan yabancılara, idari para cezalarını ödemiş olmaları ve Bakanlıkça belirlenen ihlal sürelerini aşmamaları kaydıyla, Türkiye'ye giriş yasağı kararı alınmayabilir.

(5) 56 ncı madde uyarınca Türkiye'yi terke davet edilenlerden, süresi içinde ülkeyi terk edenler hakkında giriş yasağı kararı alınmayabilir.

(6) Genel Müdürlük, giriş yasağını kaldırabilir veya giriş yasağı saklı kalmak kaydıyla yabancının belirli bir süre için Türkiye'ye girişine izin verebilir.

(7) **(Değişik:6/12/2019-7196/71 md.)** Kamu düzeni, kamu güvenliği veya kamu sağlığı sebebiyle Genel Müdürlükçe; idari para cezaları ve kamu alacakları sebebiyle ise valiliklerce yabancının ülkeye kabulü ön izin şartına bağlanabilir.

(8) **(Ek:6/12/2019-7196/71 md.)** Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.

Türkiye'ye giriş yasağının tebliği

MADDE 10 – (1) Giriş yasağına ilişkin tebligat, 9 uncu maddenin birinci fıkrası kapsamında olan yabancılara Türkiye'ye giriş yapmak üzere geldiklerinde sınır kapılarındaki yetkili makam tarafından, 9 uncu maddenin ikinci fıkrası kapsamında olan yabancılara ise valilikler tarafından yapılır. Tebligatta, yabancının karara karşı itiraz haklarını etkin şekilde nasıl kullanabilecekleri ve bu süreçteki diğer yasal hak ve yükümlülükleri de yer alır.

Vize zorunluluğu, vize başvurusu ve yetkili makamlar

MADDE 11 – (1) Türkiye'de doksan güne kadar kalacak yabancılar, vatandaşı oldukları veya yasal olarak buldukları ülkedeki konsolosluklardan geliş amaçlarını da belirten vize alarak gelirler. Vizenin veya vize muafiyetinin Türkiye'de sağladığı kalış süresi, her yüz seksen günde doksan günü geçemez.

(2) Vize başvurularının değerlendirmeye alınabilmesi için, başvuruların usulüne uygun olarak yapılması gerekir.

(3) Vizeler, Türkiye'ye giriş için mutlak hak sağlamaz.

(4) Vizeler, konsolosluklarca, istisnai durumlarda ise sınır kapılarının bağlı olduğu valiliklerce verilir. Konsolosluklara yapılan başvurular doksan gün içinde sonuçlandırılır.

(5) Yabancı ülke diplomatlarına, Türkiye Cumhuriyeti büyükelçiliklerince resen vize verilebilir. Bu vizeler, genel vize verme usulüne uygun olarak Bakanlık ve Dışişleri Bakanlığına derhâl bildirilir. Bu vizeler harca tabi değildir.

(6) Ülke menfaatleri göz önünde bulundurularak vize verilmesinde yarar görülen yabancılara, istisnai olarak Türkiye Cumhuriyeti büyükelçilerince resen vize verilebilir. Bu amaçla verilen vizeler, genel vize verme usulüne uygun olarak Bakanlık ve Dışişleri Bakanlığına derhâl bildirilir. Bu vizeler harca tabi değildir.

(7) Vize türlerine ve işlemlerine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Vize muafiyeti⁷

MADDE 12 – (1) Aşağıda sayılan yabancılardan Türkiye'ye girişte vize şartı aranmaz:

- a) Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu anlaşmalarla ya da Cumhurbaşkanı kararıyla vizeden muaf tutulan ülkelerin vatandaşları
- b) Türkiye'ye giriş yapacağı tarih itibarıyla, geçerli ikamet veya çalışma izni bulunanlar
- c) 15/7/1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 18 inci maddesine göre verilmiş ve geçerliliklerini yitirmemiş yabancılara mahsus damgalı pasaport sahipleri
- ç) 29/5/2009 tarihli ve 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 28 inci maddesi kapsamında olduğu anlaşılabilirler

(2) Aşağıda sayılan yabancılardan Türkiye'ye girişte vize şartı aranmayabilir:

- a) Mücbir nedenlerle, Türk hava ve deniz limanlarını kullanmak zorunda kalan taşıtlardaki yabancılardan liman şehrine çıkacak kişiler
- b) Deniz limanlarına gelip, yetmiş iki saati geçmemek kaydıyla, liman şehrini veya civar illeri turizm amaçlı gezecek kişiler

Sınır kapılarında verilen vizeler⁸

MADDE 13 – (1) Vize almadan sınır kapılarına gelen yabancılara, süresi içinde Türkiye'den ayrılacaklarını belgelemeleri hâlinde, sınır kapılarında istisnai olarak vize verilebilir.

(2) Sınır vizesi, sınır kapılarının bağlı olduğu valiliklerce verilir. Valilik bu yetkisini sınırda görevli kolluk birimine devredebilir. Cumhurbaşkanınca farklı bir süre belirlenmediği sürece, bu vize Türkiye'de en fazla on beş gün kalma hakkı sağlar.

(3) Sınır vizesinin verilmesinde, insani nedenlere bağlı olarak sağlık sigortası şartı aranmayabilir.

Havalimanı transit vizeleri

MADDE 14 – (1) Türkiye'den transit geçecek yabancılara, havalimanı transit vizesi şartı getirilebilir. Havalimanı transit vizeleri, en fazla altı ay içinde kullanılmak üzere konsolosluklar tarafından verilir.

(2) Havalimanı transit vizesi istenecek yabancılar, Bakanlık ve Dışişleri Bakanlığınca müştereken belirlenir.

Vize verilmeyecek yabancılar

MADDE 15 – (1) Aşağıda belirtilen yabancılara vize verilmez:

- a) Talep ettikleri vize süresinden en az altmış gün daha uzun süreli pasaport ya da pasaport yerine geçen belgesi olmayanlar
- b) Türkiye'ye girişleri yasaklı olanlar
- c) Kamu düzeni veya kamu güvenliği açısından sakıncalı görülenler

⁷ 2/7/2018 tarihli 703 sayılı KHK'nin 71 inci maddesiyle, bu maddede yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

⁸ 2/7/2018 tarihli 703 sayılı KHK'nin 71 inci maddesiyle, bu maddede yer alan "Bakanlar Kurulunca" ibaresi "Cumhurbaşkanınca" şeklinde değiştirilmiştir.

- ç) Kamu sağlığına tehdit olarak nitelendirilen hastalıklardan birini taşıyanlar
d) Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu anlaşmalar uyarınca, suçluların geri verilmesine esas olan suç veya suçlardan sanık olanlar ya da hükümlü bulunanlar
e) Kalacağı süreyi kapsayan geçerli sağlık sigortası bulunmayanlar
f) Türkiye'ye giriş, Türkiye'den geçiş veya Türkiye'de kalış amacını haklı nedenlere dayandıramayanlar
g) Kalacağı sürede, yeterli ve düzenli maddi imkâna sahip olmayanlar
ğ) Vize ihlalden veya önceki ikamet izninden doğan ya da 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre takip ve tahsil edilmesi gereken alacakları ödemeyi kabul etmeyenler veya 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununa göre takip edilen borç ve cezalarını ödemeyi kabul etmeyenler
- (2) Bu madde kapsamında olmasına rağmen vize verilmesinde yarar görülenlere Bakanın onayıyla vize verilebilir.

Vizenin iptali

MADDE 16 – (1) Vizeler;

- a) Sahteciliğe konu olduğunun tespiti,
b) Üzerinde silinti, kazıntı veya tahrifat yapıldığının anlaşılması,
c) Vize sahibinin Türkiye'ye girişinin yasaklanması,
ç) Yabancınnın suç işleyebileceği yönünde kuvvetli şüphe bulunması,
d) Pasaport veya pasaport yerine geçen belgenin sahte olması veya geçerliliğinin sona ermesi,
e) Vize veya vize muafiyetinin amacı dışında kullanılması,
f) Vizenin verilmesine temel olan şartların veya belgelerin geçerli olmadığınnın anlaşılması, hâllerinde, vizeyi veren makamlar veya valiliklerce iptal edilir.

(2) Vizenin geçerlilik süresi içinde yabancıyla ilgili sınır dışı etme kararı alınması hâlinde vize iptal edilir.

Vize işlemlerinin tebliği

MADDE 17 – (1) Vize talebinin reddi ya da vizenin iptaline ilişkin işlemler ilgiliye tebliğ edilir.

Cumhurbaşkanının vize ve pasaport işlemlerinde yetkisi⁹

MADDE 18 – (1) Cumhurbaşkanı;

a) Pasaporta ve vizeye dair işlemlerin belirlenmesine ilişkin anlaşmalar yapmaya ve gerek gördüğü hâllerde bazı devletlerin vatandaşları için vize zorunluluğunu tek taraflı olarak kaldırmaya, vizelerin harçtan muaf tutulması da dâhil olmak üzere vize kolaylığı getirmeye ve vize sürelerini belirlemeye,

⁹ 2/7/2018 tarihli 703 sayılı KHK'nin 71 inci maddesiyle, bu maddenin başlığında yer alan "Bakanlar Kurulunun" ibaresi "Cumhurbaşkanının" şeklinde, aynı maddede yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde, değiştirilmiştir.

- b) Savaş hâlinde veya diğer olağanüstü hâllerde ülkenin bir bölgesini veya tamamını kapsamak üzere, yabancılar için pasaporta dair kayıt ve şartlar koymaya,
- c) Yabancıların Türkiye'ye girişlerini belli şartlara bağlayıcı veya kısıtlayıcı her tür önlemi almaya,
- yetkilidir.

İKİNCİ BÖLÜM

İkamet

İkamet izni

MADDE 19 – (1) Türkiye’de, vizenin veya vize muafiyetinin tanıdığı süreden ya da doksan günden fazla kalacak yabancıların ikamet izni almaları zorunludur. İkamet izni, altı ay içinde kullanılmaya başlanmadığında geçerliliğini kaybeder.

İkamet izninden muafiyet

MADDE 20 – (1) Aşağıda sayılan yabancılar ikamet izninden muaf tutulurlar:

- a) Doksan güne kadar vizeyle veya vizeden muaf olarak gelenler, vize süresi veya vize muafiyeti süresince
- b) Vatansız Kişi Kimlik Belgesi sahibi olanlar
- c) Türkiye’de görevli diploması ve konsolosluk memurları
- ç) Türkiye’de görevli diploması ve konsolosluk memurlarının ailelerinden Dışişleri Bakanlığınca bildirilenler
- d) Uluslararası kuruluşların Türkiye’deki temsilciliklerinde çalışan ve statüleri anlaşmalarla belirlenmiş olanlar
- e) Türkiye Cumhuriyeti’nin taraf olduğu anlaşmalarla ikamet izninden muaf tutulanlar.
- f) 5901 sayılı Kanunun 28 inci maddesi kapsamında olanlar
- g) 76 ncı ve 83 üncü maddelerin birinci fıkraları kapsamında belge sahibi olanlar¹⁰
- (2) Birinci fıkranın (c), (ç), (d) ve (e) bentlerinde belirtilen yabancılara, şekil ve içeriği Bakanlık ve Dışişleri Bakanlığınca birlikte belirlenen belge tanzim edilir. Bu yabancılar, ikamet izninden muafiyet sağlayan durumları sona erdikten sonra da Türkiye’de kalmaya devam edeceklerse, en geç on gün içinde ikamet izni almak üzere valiliklere başvurmakla yükümlüdür.

İkamet izni başvurusu

MADDE 21 – (1) İkamet izni başvurusu, yabancıların vatandaşı olduğu veya yasal olarak bulunduğu ülkedeki konsolosluklara yapılır.

(2) İkamet izni için başvuracak yabancılarda, talep ettikleri ikamet izni süresinden altmış gün daha uzun süreli pasaport ya da pasaport yerine geçen belgeye sahip olmaları şartı aranır.

(3) Başvuru için gerekli olan bilgi ve belgeler eksik ise, başvurunun değerlendirilmesi eksiklikler tamamlanıncaya kadar ertelenebilir. Eksik olan bilgi ve belgeler ilgiliye bildirilir.

(4) Konsolosluklar, ikamet izni başvurularını görüşleriyle birlikte Genel Müdürlüğe iletir. Genel Müdürlük, gerekli gördüğünde ilgili kurumların görüşlerini de alarak başvuruları sonuçlandırdıktan sonra, ikamet izninin düzenlenmesi ya da başvurunun reddedilmesi için konsolosluka bilgi verir.

¹⁰ 18/10/2018 tarihli ve 7148 sayılı Kanunun 35 inci maddesiyle bu bentte yer alan “69 uncu maddesinin yedinci fıkrası ile” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

(5) Başvurular, en geç doksan gün içinde sonuçlandırılır.

(6) İkamet izni başvurusunun reddine ilişkin işlemler ilgiliye tebliğ edilir.

(7) **(Ek: 28/7/2016-6735/27 md.) (Değişik:6/12/2019-7196/72 md.)** İkamet izni başvuruları yetkili aracı kurum tarafından da yapılabilir. İçişleri Bakanlığı tarafından gerekli görülen durumlarda ikamet izni başvurularında azami üç yıl geçerli sözleşmelerle ve ikamet izni aracılık hizmet bedelinin %20'sinin genel bütçeye aktarılması kaydıyla, ikamet izni aracılık hizmeti sunacak yetkili aracı kurumlar Bakan onayıyla görevlendirilebilir. Buna ilişkin işlemlerde 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümleri uygulanmaz. Buna ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenir. Alınacak payın genel bütçeye özel gelir olarak kaydedilmesine ve bakanlık bütçesinin ilgili tertiplerine özel ödenek yazılmasına Cumhurbaşkanı yetkilidir.¹¹

Türkiye içinden yapılabilecek ikamet izni başvuruları

MADDE 22 – (1) İkamet izni başvuruları, aşağıdaki hâllerde istisnai olarak valiliklere de yapılabilir:

- a) Adli veya idari makamların kararlarında veya taleplerinde
- b) Yabancı'nın Türkiye'den ayrılmasının makul veya mümkün olmadığı durumlarda
- c) Uzun dönem ikamet izinlerinde
- ç) Öğrenci ikamet izinlerinde
- d) İnsani ikamet izinlerinde
- e) İnsan ticareti mağduru ikamet izinlerinde
- f) Aile ikamet izninden kısa dönem ikamet iznine geçişlerde
- g) Türkiye'de ikamet izni bulunan anne veya babanın Türkiye'de doğan çocukları için yapacağı başvurularda
- ğ) Geçerli ikamet izninin verilmesine esas olan gerekçenin sona ermesi veya değişikliğe uğramasından dolayı yeni kalış amacına uygun ikamet izni almak üzere yapılacak başvurularda
- h) 20 nci maddenin ikinci fıkrası kapsamında yapılacak ikamet izni başvurularında
- ı) Türkiye'de yükseköğrenimini tamamlayanların, kısa dönem ikamet iznine geçişlerinde

İkamet izinlerinin tanzimi ve şekli

MADDE 23 – (1) İkamet izinleri, pasaport veya pasaport yerine geçen belgelerin geçerlilik süresinden altmış gün daha kısa süreli, kalış amacına bağlı ve her yabancı için ayrı düzenlenir.

(2) İkamet izninin şekli ve içeriği Bakanlıkça, ikamet izni yerine geçen çalışma izninin şekli ve içeriği ise Bakanlık ve ilgili kurumlarca birlikte belirlenir.

¹¹ Anayasa Mahkemesi'nin 25/1/2023 Tarihli ve E: 2020/30, K: 2023/12 Sayılı Kararı ile bu fıkranın ikinci cümlesinde yer alan "%20'sinin" ibaresi ve "Bakan onayıyla" ibaresi ile üçüncü ve dördüncü cümleleri ile beşinci cümlesinde yer alan "Cumhurbaşkanı" ibaresi iptal edilmiştir. Bu Kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak 9 ay sonra yürürlüğe gireceği hüküm altına alınmıştır.

İkamet izinlerinin uzatılması

MADDE 24 – (1) İkamet izinleri valiliklerce uzatılabilir.

(2) Uzatma başvuruları, ikamet izni süresinin dolmasına altmış gün kalmasından itibaren ve her koşulda ikamet izni süresi dolmadan önce valiliklere yapılır. İkamet iznini uzatma başvurusunda bulunanlara, harca tabi olmayan bir belge verilir. Bu yabancılar, ikamet izni süreleri sona ermiş olsa dahi haklarında karar verilinceye kadar bu belgeyle Türkiye’de ikamet edebilir.

(3) Uzatılan ikamet izinleri, yasal izin sürelerinin bitim tarihinden itibaren başlatılır.

(4) Uzatma başvuruları, valiliklerce sonuçlandırılır.

Türkiye içinden yapılan ikamet izni talebinin reddi, iptali veya uzatılmaması

MADDE 25 – (1) Türkiye içinden yapılan ikamet izni talebinin reddi, ikamet izninin uzatılmaması veya iptali ile bu işlemlerin tebliği valiliklerce yapılır. Bu işlemler sırasında, yabancıların Türkiye’deki aile bağları, ikamet süresi, menşe ülkesindeki durumu ve çocuğun yüksek yararı gibi hususlar göz önünde bulundurulur ve ikamet iznine ilişkin karar ertelenebilir.

(2) İkamet izni talebinin reddi, iznin uzatılmaması veya iptali, yabancıya ya da yasal temsilcisine veya avukatına tebliğ edilir. Tebligatta, yabancıların karara karşı itiraz haklarını etkin şekilde nasıl kullanabileceği ve bu süreçteki diğer yasal hak ve yükümlülükleri de yer alır.

İkamet izinlerine ilişkin diğer hükümler

MADDE 26 – (1) Tutuklu veya hükümlü olarak cezaevlerinde ya da idari gözetim altında geri gönderme merkezlerinde bulunan yabancıların, buralarda geçirdikleri süreler ikamet izni süresinin ihlali sayılmaz. Bu kişilerin varsa ikamet izinleri iptal edilebilir. Bunlardan, yabancı kimlik numarası bulunmayanlara, ikamet izni şartı aranmadan yabancı kimlik numarası verilebilir.

(2) Konsolosluklardan ikamet ve çalışma izni alarak Türkiye’ye gelen yabancılar, giriş tarihinden itibaren en geç yirmi iş günü içinde adres kayıt sistemine kayıtlarını yaptırmak zorundadırlar.

Çalışma izninin ikamet izni sayılması

MADDE 27 – (1) Geçerli çalışma izni ile 27/2/2003 tarihli ve 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanununun 10 uncu maddesine istinaden verilen Çalışma İzni Muafiyet Teyit Belgesi, ikamet izni sayılır. **(Mülga ikinci cümle: 28/7/2016-6735/27 md.)**

(2) Çalışma izni verilebilmesi veya iznin uzatılabilmesi için yabancıların 7 nci madde kapsamına girmemesi şartı aranır.

İkamette kesinti

MADDE 28 – (1) Bu Kanun hükümlerinin uygulanmasında; zorunlu kamu hizmeti, eğitim ve sağlık nedenleri hariç, bir yılda toplam altı ayı geçen veya son beş yıl içinde toplam

bir yılı aşan Türkiye dışında kalışlar ikamette kesinti sayılır. İkamet süresinde kesintisi olanların ikamet izni başvurularında veya başka bir ikamet iznine geçişlerinde, önceki izin süreleri hesaba katılmaz.

(2) Kesintisiz ikamet izin sürelerinin hesaplanmasında, öğrenci ikamet izinlerinin yarısı, diğer ikamet izinlerinin ise tamamı sayılır.

İkamet izinleri arasında geçişler

MADDE 29 – (1) Yabancılar, ikamet izninin verilmesine esas olan gerekçenin sona ermesi veya farklı bir gerekçenin ortaya çıkması hâlinde, yeni kalış amacına uygun ikamet izni talebinde bulunabilir.

(2) İkamet izinleri arasındaki geçişlere ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

İkamet izni çeşitleri

MADDE 30 – (1) İkamet izni çeşitleri şunlardır:

- a) Kısa dönem ikamet izni
- b) Aile ikamet izni
- c) Öğrenci ikamet izni
- ç) Uzun dönem ikamet izni
- d) İnsani ikamet izni
- e) İnsan ticareti mağduru ikamet izni

Kısa dönem ikamet izni

MADDE 31 – (1) Aşağıda belirtilen yabancılara kısa dönem ikamet izni verilebilir:

- a) Bilimsel araştırma amacıyla gelecekler
- b) Türkiye’de taşınmaz malı bulunanlar
- c) Ticari bağlantı veya iş kuracaklar
- ç) Hizmet içi eğitim programlarına katılacaklar
- d) Türkiye Cumhuriyeti’nin taraf olduğu anlaşmalar ya da öğrenci değişim programları çerçevesinde eğitim veya benzeri amaçlarla gelecekler
- e) Turizm amaçlı kalacaklar
- f) Kamu sağlığına tehdit olarak nitelendirilen hastalıklardan birini taşımamak kaydıyla tedavi görecekleler
- g) Adli veya idari makamların talep veya kararına bağlı olarak Türkiye’de kalması gerekenler
- ğ) Aile ikamet izninden kısa dönem ikamet iznine geçenler
- h) Türkçe öğrenme kurslarına katılacaklar
- ı) Kamu kurumları aracılığıyla Türkiye’de eğitim, araştırma, staj ve kurslara katılacaklar
- i) Türkiye’de yükseköğrenimini tamamlayanlardan mezuniyet tarihinden itibaren altı ay içinde müracaat edenler

j) **(Ek: 28/7/2016-6735/27 md.)** Türkiye’de çalışmayan ancak Cumhurbaşkanınca belirlenecek kapsam ve tutarda yatırım yapacaklar ile bunların yabancı eşi, kendisinin ve eşinin ergin olmayan veya bağımlı yabancı çocuğu¹²

k) **(Ek: 28/7/2016-6735/27 md.)** Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti vatandaşları

(2) **(Değişik: 28/7/2016-6735/27 md.)** Kısa dönem ikamet izni, birinci fıkranın (j) ve (k) bentleri hariç olmak üzere, her defasında en fazla ikişer yıllık sürelerle verilebilir.

(3) Birinci fıkranın (h) bendi kapsamında verilen ikamet izinleri en fazla iki defa verilebilir.

(4) Birinci fıkranın (i) bendi kapsamında verilen ikamet izinleri, bir defaya mahsus olmak üzere en fazla bir yıl süreli verilebilir.

(5) **(Ek: 28/7/2016-6735/27 md.)** Birinci fıkranın (j) ve (k) bentleri kapsamında verilen ikamet izinleri en fazla beşer yıllık sürelerle verilebilir.

Kısa dönem ikamet izninin şartları

MADDE 32 – (1) Kısa dönem ikamet izinlerinin verilmesinde aşağıdaki şartlar aranır:

a) 31 inci maddenin birinci fıkrasında sayılan gerekçelerden biri veya birkaçını ileri sürerek talepte bulunmak ve bu talebiyle ilgili bilgi ve belgeleri ibraz etmek

b) 7 nci madde kapsamına girmemek

c) Genel sağlık ve güvenlik standartlarına uygun barınma şartlarına sahip olmak

ç) İstenilmesi hâlinde, vatandaşı olduğu veya yasal olarak ikamet ettiği ülkenin yetkili makamları tarafından düzenlenmiş adli sicil kaydını gösteren belgeyi sunmak

d) Türkiye’de kalacağı adres bilgilerini vermek

Kısa dönem ikamet izninin reddi, iptali veya uzatılmaması

MADDE 33 – (1) Aşağıdaki hâllerde kısa dönem ikamet izni verilmez, verilmişse iptal edilir, süresi bitenler uzatılmaz:

a) 32 nci maddede aranan şartlardan birinin veya birkaçının yerine getirilmemesi veya ortadan kalkması

b) İkamet izninin, veriliş amacı dışında kullanıldığının belirlenmesi

c) **(Mülga: 28/7/2016-6735/27 md.)**

ç) Hakkında geçerli sınır dışı etme veya Türkiye’ye giriş yasağı kararı bulunması

(2) **(Ek: 28/7/2016-6735/27 md.)** İkamet izninin yurt dışında kalış süresi bakımından iptaline ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Aile ikamet izni

MADDE 34 – (1) Türk vatandaşlarının, 5901 sayılı Kanununun 28 inci maddesi kapsamında olanların veya ikamet izinlerinden birine sahip olan yabancılar ile mültecilerin ve ikincil koruma statüsü sahiplerinin;

¹² 2/7/2018 tarihli 703 sayılı KHK’nin 71 inci maddesiyle, bu bentte yer alan “Bakanlar Kurulunca” ibaresi “Cumhurbaşkanınca” şeklinde değiştirilmiştir.

- a) Yabancı eşine,
- b) Kendisinin veya eşinin ergin olmayan yabancı çocuğuna,
- c) Kendisinin veya eşinin bağımlı yabancı çocuğuna,

her defasında üç yılı aşmayacak şekilde aile ikamet izni verilebilir. Ancak, aile ikamet izninin süresi hiçbir şekilde destekleyicinin ikamet izni süresini aşamaz.¹³

(2) Vatandaşı olduğu ülkenin hukukuna göre birden fazla eş ile evlilik hâlinde, eşlerden yalnızca birine aile ikamet izni verilir. Ancak, diğer eşlerinden olan çocuklara da aile ikamet izni verilebilir.

(3) Çocukların aile ikamet izninde, Türkiye dışında varsa ortak velayeti bulunan anne veya babanın muvafakati aranır.

(4) Aile ikamet izinleri, on sekiz yaşına kadar, öğrenci ikamet izni almadan ilk ve ortaöğretim kurumlarında eğitim hakkı sağlar.

(5) En az üç yıl aile ikamet izniyle Türkiye’de kalmış olanlardan on sekiz yaşını tamamlayanlar, talep etmeleri hâlinde bu izinlerini kısa dönem ikamet iznine dönüştürebilir.

(6) Boşanma hâlinde, Türk vatandaşıyla evli yabancıya, en az üç yıl aile ikamet izniyle kalmış olmak kaydıyla kısa dönem ikamet izni verilebilir. Ancak yabancı eşin, aile içi şiddet gerekçesiyle mağdur olduğu ilgili mahkeme kararıyla sabit ise, üç yıllık süre şartı aranmaz.

(7) Destekleyicinin ölümü hâlinde, bu kişiye bağlı aile ikamet izniyle kalanlara, süre şartı aranmadan kısa dönem ikamet izni verilebilir.

Aile ikamet izninin şartları

MADDE 35 – (1) Aile ikamet izni taleplerinde, destekleyicide aşağıdaki şartlar aranır:

a) Toplam geliri asgari ücretten az olmamak üzere, ailedeki fert başına asgari ücretin üçte birinden az olmayan aylık geliri bulunmak

b) Ailenin nüfusuna göre, genel sağlık ve güvenlik standartlarına uygun barınma şartlarına sahip olmak ve tüm aile fertlerini kapsayan sağlık sigortası yaptırmış olmak

c) Başvuru tarihi itibarıyla, beş yıl içinde aile düzenine karşı suçlardan herhangi birinden hüküm giymemiş olduğunu adli sicil kaydıyla belgelemek

ç) Türkiye’de en az bir yıldır ikamet izniyle kalıyor olmak

d) Adres kayıt sisteminde kaydı bulunmak

(2) Bilimsel araştırma amaçlı ikamet izni ya da çalışma izni bulunanlar, 5901 sayılı Kanununun 28 inci maddesi kapsamında olanlar veya Türk vatandaşlarıyla evli olan yabancılar hakkında, birinci fıkranın (ç) bendi uygulanmaz.

(3) Türkiye’de, destekleyicinin yanında kalmak üzere aile ikamet izni talebinde bulunacak yabancıalarda aşağıdaki şartlar aranır:

a) 34 üncü maddenin birinci fıkrası kapsamında olduğunu gösteren bilgi ve belgeleri ibraz etmek

¹³ 28/7/2016 tarihli ve 6735 sayılı Kanununun 27 nci maddesiyle bu fıkrafta yer alan “iki yılı” ibaresi “üç yılı” şeklinde değiştirilmiştir.

b) 34 üncü maddenin birinci fıkrasında belirtilen kişilerle birlikte yaşadığını veya yaşama niyeti taşıdığını ortaya koymak

c) Evliliği aile ikamet izni alabilmek amacıyla yapmamış olmak

ç) Eşlerden her biri için on sekiz yaşını doldurmuş olmak

d) 7 nci madde kapsamına girmemek

(4) Türkiye’de bulunan mülteciler ve ikincil koruma statüsü sahiplerinde, bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen şartlar aranmayabilir.

Aile ikamet izni talebinin reddi, iptali veya uzatılmaması

MADDE 36 – (1) Aşağıdaki hâllerde aile ikamet izni verilmez, verilmişse iptal edilir, süresi bitenler uzatılmaz:

a) 35 inci maddenin birinci ve üçüncü fıkralarında aranan şartların karşılanmaması veya ortadan kalkması

b) Aile ikamet izni alma şartları ortadan kalktıktan sonra kısa dönem ikamet izni verilmemesi

c) Hakkında geçerli sınır dışı etme veya Türkiye’ye giriş yasağı kararı bulunması

ç) Aile ikamet izninin, veriliş amacı dışında kullanıldığının belirlenmesi

d) **(Mülga: 28/7/2016-6735/27 md.)**

(2) **(Ek: 28/7/2016-6735/27 md.)** İkamet izninin yurt dışında kalış süresi bakımından iptaline ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Anlaşmalı evlilik yoluyla talep edilen aile ikamet izni

MADDE 37 – (1) Aile ikamet izni verilmeden veya uzatılmadan önce makul şüphe varsa, evliliğin sırf ikamet izni alabilme amacıyla yapıp yapılmadığı valiliklerce araştırılır. Araştırma sonucunda, evliliğin bu amaçla yapıldığı tespit edilirse aile ikamet izni verilmez, verilmişse iptal edilir.

(2) Aile ikamet izni verildikten sonra da evliliğin anlaşmalı olup olmadığı konusunda valiliklerce denetim yapılabilir.

(3) Anlaşmalı evlilik yoluyla alınan ve sonradan iptal edilen ikamet izinleri, bu Kanunda öngörülen ikamet izin sürelerinin toplanmasında hesaba katılmaz.

Öğrenci ikamet izni

MADDE 38 – (1) Türkiye’de bir yükseköğretim kurumunda ön lisans, lisans, yüksek lisans ya da doktora öğrenimi görecektir yabancılara öğrenci ikamet izni verilir.

(2) Bakımı ve masrafları gerçek veya tüzel kişi tarafından üstlenilen ilk ve orta derecede öğrenim görecektir yabancılara, velilerinin veya yasal temsilcilerinin muvafakatiyle öğrenimleri süresince birer yıllık sürelerle öğrenci ikamet izni verilebilir ve uzatılabilir.

(3) Öğrenci ikamet izni, öğrencinin anne ve babası ile diğer yakınlarına, ikamet izni alma konusunda hiçbir hak sağlamaz.

(4) Öğrenim süresi bir yıldan kısa ise öğrenci ikamet izni süresi öğrenim süresini aşamaz.

(5) (Ek: 28/7/2016-6735/27 md.) Kamu kurum ve kuruluşları aracılığıyla gelerek Türkiye’de öğrenim görecek yabancılara, öğrenim süresince ikamet izni verilebilir.

Öğrenci ikamet izninin şartları

MADDE 39 – (1) Öğrenci ikamet izninde aşağıdaki şartlar aranır:

- a) 38 inci madde kapsamındaki bilgi ve belgeleri ibraz etmek
- b) 7 nci madde kapsamına girmemek
- c) Türkiye’de kalacağı adres bilgilerini vermek

Öğrenci ikamet izni talebinin reddi, iptali veya uzatılmaması

MADDE 40 – (1) Aşağıdaki hâllerde öğrenci ikamet izni verilmez, verilmişse iptal edilir, süresi uzatılmaz:

- a) 39 uncu maddede aranan şartların karşılanmaması veya ortadan kalkması
- b) Öğrenimin sürdürülemeyeceği konusunda kanıtların ortaya çıkması
- c) Öğrenci ikamet izninin, verilmiş amacı dışında kullanıldığının belirlenmesi
- ç) Hakkında geçerli sınır dışı etme kararı veya Türkiye’ye giriş yasağı bulunması

Öğrencilerin çalışma hakkı¹⁴¹⁵

MADDE 41 – (1) Türkiye’de örgün öğrenim gören ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencileri, çalışma izni almak kaydıyla çalışabilirler. Ancak, ön lisans ve lisans öğrencileri için çalışma hakkı, ilk yıldan sonra başlar ve ilgili kanunlar ve Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle düzenlenir.

(2) Ön lisans ve lisans öğrencilerinin çalışma hakkına ilişkin usul ve esaslar, Bakanlık ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından müştereken düzenlenir.¹⁶

Uzun dönem ikamet izni

MADDE 42 – (1) Türkiye’de kesintisiz en az sekiz yıl ikamet izniyle kalmış olan ya da Bakanlığın belirlediği şartlara uyan yabancılara, Bakanlığın onayıyla valilikler tarafından süresiz ikamet izni verilir.¹⁷

(2) Mülteci, şartlı mülteci ve ikincil koruma statüsü sahipleri ile insani ikamet izni sahiplerine ve geçici koruma sağlananlara, uzun dönem ikamet iznine geçiş hakkı tanınmaz.

Uzun dönem ikamet izninin şartları

MADDE 43 – (1) Uzun dönem ikamet iznine geçişte aşağıdaki şartlar aranır:

¹⁴ 28/7/2016 tarihli ve 6735 sayılı Kanunun 27 nci maddesiyle bu maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesine “Türkiye’de” ibaresinden sonra gelmek üzere “örgün” ibaresi eklenmiş ve fıkranın ikinci cümlesinde yer alan “haftada yirmi dört saatten fazla olamaz” ibaresi “ilgili kanunlarla düzenlenir” şeklinde değiştirilmiştir.

¹⁵ 2/7/2018 tarihli 703 sayılı KHK’nin 71 inci maddesiyle, bu maddede yer alan “ilgili kanunlarla” ibaresi “ilgili kanunlar ve Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle” şeklinde değiştirilmiştir.

¹⁶ 6/12/2019 tarihli ve 7196 sayılı Kanunun 73 üncü maddesiyle, bu fıkrada yer alan “Göç Politikaları Kurulunca belirlenecek esaslar çerçevesinde” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

¹⁷ 6/12/2019 tarihli ve 7196 sayılı Kanunun 73 üncü maddesiyle, bu fıkralarda yer alan “Göç Politikaları Kurulunun” ibareleri “Bakanlığın” şeklinde değiştirilmiştir.

- a) Kesintisiz en az sekiz yıl ikamet izniyle Türkiye’de kalmış olmak
 - b) Son üç yıl içinde sosyal yardım almamış olmak
 - c) Kendisi veya varsa ailesinin geçimini sağlayacak yeterli ve düzenli gelir kaynağına sahip olmak
 - ç) Geçerli sağlık sigortasına sahip olmak
 - d) Kamu düzeni veya kamu güvenliği açısından tehdit oluşturmamak
- (2) Bakanlığın belirlediği şartlara sahip olması nedeniyle uzun dönem ikamet izni verilmesi uygun görülen yabancılar için birinci fıkranın (d) bendi dışındaki şartlar aranmaz.

Uzun dönem ikamet izninin sağladığı haklar¹⁸

MADDE 44 – (1) Uzun dönem ikamet izni bulunan yabancılar;

- a) Askerlik yapma yükümlülüğü,
- b) Seçme ve seçilme,
- c) Kamu görevlerine girme,
- ç) Muaf olarak araç ithal etme,

ve özel kanunlardaki düzenlemeler hariç, sosyal güvenliğe ilişkin kazanılmış hakları saklı kalmak ve bu hakların kullanımında ilgili mevzuat hükümlerine tabi olmak şartıyla, Türk vatandaşlarına tanınan haklardan yararlanırlar.

(2) Birinci fıkradaki haklara kısmen veya tamamen kısıtlamalar getirmeye Cumhurbaşkanı yetkilidir.

Uzun dönem ikamet izninin iptali

MADDE 45 – (1) Uzun dönem ikamet izinleri;

- a) Yabancıнын, kamu düzeni veya kamu güvenliği açısından ciddi tehdit oluşturması,
 - b) Sağlık, eğitim ve ülkesindeki zorunlu kamu hizmeti dışında bir nedenle kesintisiz bir yıldan fazla süreyle Türkiye dışında bulunması,
- hâllerinde iptal edilir.

(2) Birinci fıkranın (b) bendi kapsamında uzun dönem ikamet izni iptal edilen yabancıların, bu izni tekrar almak üzere yapacakları başvurular ve bunların sonuçlandırılmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

¹⁸ 2/7/2018 tarihli 703 sayılı KHK'nin 71 inci maddesiyle, bu maddede yer alan “Bakanlar Kurulu” ibaresi “Cumhurbaşkanı” şeklinde değiştirilmiştir.

İnsani ikamet izni

MADDE 46 – (1) Aşağıda belirtilen hâllerde, diğer ikamet izinlerinin verilmesindeki şartlar aranmadan, Bakanlıkça belirlenen sürelerle sınırlı olmak kaydıyla ve Genel Müdürlüğün onayı alınarak valiliklerce insani ikamet izni verilebilir ve bu izinler uzatılabilir:¹⁹

a) Çocuğun yüksek yararı söz konusu olduğunda

b) Haklarında sınır dışı etme veya Türkiye'ye giriş yasağı kararı alındığı hâlde, yabancıların Türkiye'den çıkışları yaptırılamadığında ya da Türkiye'den ayrılmaları makul veya mümkün görülmediğinde

c) 55 inci madde uyarınca yabancı hakkında sınır dışı etme kararı alınmadığında

ç) 53 üncü, 72 nci ve 77 nci maddelere göre yapılan işlemlere karşı yargı yoluna başvurulduğunda

d) Başvuru sahibinin ilk iltica ülkesi veya güvenli üçüncü ülkeye geri gönderilmesi işlemlerinin devamı süresince

e) Acil nedenlerden dolayı veya ülke menfaatlerinin korunması ile kamu düzeni ve kamu güvenliği açısından Türkiye'ye girişine ve Türkiye'de kalmasına izin verilmesi gereken yabancıların, ikamet izni verilmesine engel teşkil eden durumları sebebiyle diğer ikamet izinlerinden birini alma imkânı bulunmadığında

f) Olağanüstü durumlarda

(2) İnsani ikamet izni alan yabancılar, iznin veriliş tarihinden itibaren en geç yirmi iş günü içinde adres kayıt sistemine kayıt yaptırmak zorundadır.

İnsani ikamet izninin iptali veya uzatılmaması

MADDE 47 – (1) İnsani ikamet izni Bakanlığın onayı alınmak kaydıyla, iznin verilmesini zorunlu kılan şartlar ortadan kalktığında valiliklerce iptal edilir ve uzatılmaz.

İnsan ticareti mağduru ikamet izni

MADDE 48 – (1) İnsan ticareti mağduru olduğu veya olabileceği yönünde kuvvetli şüphe duyulan yabancılarla, yaşadıklarının etkisinden kurtulabilmeleri ve yetkililerle iş birliği yapıp yapmayacaklarına karar verebilmeleri amacıyla valiliklerce otuz gün süreli ikamet izni verilir.

(2) Bu ikamet izinlerinde, diğer ikamet izinlerinin verilmesindeki şartlar aranmaz.

İnsan ticareti mağduru ikamet izninin uzatılması ve iptali

MADDE 49 – (1) İyileşme ve düşünme süresi tanımak amacıyla verilen ikamet izni, mağdurun güvenliği, sağlığı veya özel durumu nedeniyle en fazla altışar aylık sürelerle uzatılabilir. Ancak, bu süreler hiçbir şekilde toplam üç yılı geçemez.

¹⁹ 6/12/2019 tarihli ve 7196 sayılı Kanunun 74 üncü maddesiyle, bu fıkrafta yer alan "Bakanlığın onayı alınmak ve en fazla birer yıllık sürelerle olmak kaydıyla," ibaresi "Bakanlıkça belirlenen sürelerle sınırlı olmak kaydıyla ve Genel Müdürlüğün onayı alınarak" şeklinde değiştirilmiştir.

(2) İnsan ticareti mağduru olduğu veya olabileceği yönünde kuvvetli şüphe bulunan yabancıların, kendi girişimleriyle suçun failleriyle yeniden bağ kurduklarının belirlendiği durumlarda ikamet izinleri iptal edilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Vatansız Kişiler

Vatansızlığın tespiti

MADDE 50 – (1) Vatansızlığın tespiti Genel Müdürlükçe yapılır. Vatansız kişilere, Türkiye’de yasal olarak ikamet edebilme hakkı sağlayan Vatansız Kişi Kimlik Belgesi düzenlenir. Başka ülkeler tarafından vatansız kişi işlemi görenler bu haktan yararlandırılmaz.

(2) Vatansız kişiler, Vatansız Kişi Kimlik Belgesi almakla yükümlü olup, belge Genel Müdürlüğün uygun görüşü alınarak valiliklerce düzenlenir. Hiçbir harca tabi olmayan bu belge, ikamet izni yerine geçer ve iki yılda bir valiliklerce yenilenir. Vatansız Kişi Kimlik Belgesinde yabancı kimlik numarası da yer alır.

(3) Vatansız Kişi Kimlik Belgesine sahip olarak Türkiye’de geçirilen süreler, ikamet sürelerinin toplanmasında hesaba katılır.

(4) Vatansız Kişi Kimlik Belgesi, kişinin herhangi bir ülke vatandaşlığını kazanmasıyla birlikte geçerliliğini kaybeder.

(5) Vatansızlık durumlarının tespiti ve Vatansız Kişi Kimlik Belgesiyle ilgili usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Vatansız kişilere tanınan haklar ve güvenceler

MADDE 51 – (1) Vatansız Kişi Kimlik Belgesine sahip kişiler;

- a) Bu Kanundaki ikamet izinlerinden birini almak üzere talepte bulunabilirler,
- b) Kamu düzeni veya kamu güvenliği açısından ciddi tehdit oluşturmadıkları sürece sınır dışı edilmezler,
- c) Yabancılarla ilgili işlemlerde aranan karşılıklılık şartından muaf tutulurlar,
- ç) Çalışma izniyle ilgili iş ve işlemlerde 4817 sayılı Kanun hükümlerine tabidirler,
- d) 5682 sayılı Kanununun 18 inci maddesi hükümlerinden yararlanabilirler.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sınır Dışı Etme

Sınır dışı etme

MADDE 52 – (1) Yabancılar, sınır dışı etme kararıyla, menşe ülkesine veya transit gideceği ülkeye ya da üçüncü bir ülkeye sınır dışı edilebilir.

Sınır dışı etme kararı

MADDE 53 – (1) Sınır dışı etme kararı, Genel Müdürlüğün talimatı üzerine veya resen valiliklerce alınır.

(2) Karar, gerekçeleriyle birlikte hakkında sınır dışı etme kararı alınan yabancıya veya yasal temsilcisine ya da avukatına tebliğ edilir. Hakkında sınır dışı etme kararı alınan yabancı, bir avukat tarafından temsil edilmiyorsa kendisi veya yasal temsilcisi, kararın sonucu, itiraz usulleri ve süreleri hakkında bilgilendirilir.

(3) Yabancı veya yasal temsilcisi ya da avukatı, sınır dışı etme kararına karşı, kararın tebliğinden itibaren yedi gün içinde idare mahkemesine başvurabilir. Mahkemeye başvuran kişi, sınır dışı etme kararını veren makama da başvurusunu bildirir. Mahkemeye yapılan başvurular on beş gün içinde sonuçlandırılır. Mahkemenin bu konuda vermiş olduğu karar kesindir. Yabancıнын rızası saklı kalmak kaydıyla, dava açma süresi içinde veya yargı yoluna başvurulması hâlinde yargılama sonuçlanıncaya kadar yabancı sınır dışı edilmez.²⁰²¹

Sınır dışı etme kararı alınacaklar

MADDE 54 – (1) Aşağıda sayılan yabancılar hakkında sınır dışı etme kararı alınır:

a) 5237 sayılı Kanunun 59 uncu maddesi kapsamında sınır dışı edilmesi gerektiği değerlendirilenler

b) Terör örgütü yöneticisi, üyesi, destekleyicisi veya çıkar amaçlı suç örgütü yöneticisi, üyesi veya destekleyicisi olanlar

c) Türkiye’ye giriş, vize ve ikamet izinleri için yapılan işlemlerde gerçek dışı bilgi ve sahte belge kullananlar

ç) Türkiye’de bulunduğu süre zarfında geçimini meşru olmayan yollardan sağlayanlar

d) Kamu düzeni veya kamu güvenliği ya da kamu sağlığı açısından tehdit oluşturanlar

e) Vize veya vize muafiyeti süresini on günden fazla aşanlar veya vizesi iptal edilenler

f) İkamet izinleri iptal edilenler

g) İkamet izni bulunup da süresinin sona ermesinden itibaren kabul edilebilir gerekçesi olmadan ikamet izni süresini on günden fazla ihlal edenler

ğ) Çalışma izni olmadan çalıştığı tespit edilenler

h) Türkiye’ye yasal giriş veya Türkiye’den yasal çıkış hükümlerini ihlal edenler ya da bu hükümleri ihlale teşebbüs edenler²²

ı) Hakkında Türkiye’ye giriş yasağı bulunmasına rağmen Türkiye’ye geldiği tespit edilenler

i) Uluslararası koruma başvurusu reddedilen, uluslararası korumadan hariçte tutulan, başvurusu kabul edilemez olarak değerlendirilen, başvurusunu geri çeken, başvurusu geri çekilmiş sayılan, uluslararası koruma statüleri sona eren veya iptal edilenlerden haklarında verilen son karardan sonra bu Kanunun diğer hükümlerine göre Türkiye’de kalma hakkı bulunmayanlar

²⁰ 3/10/2016 tarihli ve 676 sayılı KHK’nin 35 inci maddesiyle, bu fıkrafta yer alan “hâlinde” ibaresinden sonra gelmek üzere “54 üncü maddenin birinci fıkrasının (b), (d) ve (k) bentleri ile ikinci fıkrası kapsamındaki hariç,” ibaresi eklenmiş, daha sonra bu hüküm 1/2/2018 tarihli ve 7070 sayılı Kanunun 30 uncu maddesiyle aynen kabul edilerek kanunlaşmıştır.

²¹ 6/12/2019 tarihli ve 7196 sayılı Kanunun 75 inci maddesiyle, bu fıkranın birinci cümlesinde yer alan “on beş gün” ibaresi “yedi gün” şeklinde değiştirilmiş ve fıkrafta yer alan “54 üncü maddenin birinci fıkrasının (b), (d) ve (k) bentleri ile ikinci fıkrası kapsamındaki hariç,” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

²² 6/12/2019 tarihli ve 7196 sayılı Kanunun 76 ncı maddesiyle, bu bende “ihlal edenler” ibaresinden sonra gelmek üzere “ya da bu hükümleri ihlale teşebbüs edenler” ibaresi eklenmiştir.

j) İkamet izni uzatma başvuruları reddedilenlerden, on gün içinde Türkiye'den çıkış yapmayanlar

k) (Ek: 3/10/2016-KHK-676/36 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7070/31 md.) Uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından tanımlanan terör örgütleriyle ilişkili olduğu değerlendirilenler.

(2) (Değişik: 3/10/2016-KHK-676/36 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7070/31 md.) Bu maddenin birinci fıkrasının (b), (d) ve (k) bentleri kapsamında oldukları değerlendirilen uluslararası koruma başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişiler hakkında uluslararası koruma işlemlerinin her aşamasında sınır dışı etme kararı alınabilir.

Sınır dışı etme kararı alınmayacaklar

MADDE 55 – (1) 54 üncü madde kapsamında olsalar dahi, aşağıdaki yabancılar hakkında sınır dışı etme kararı alınmaz:

a) Sınır dışı edileceği ülkede ölüm cezasına, işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye maruz kalacağı konusunda ciddi emare bulunanlar

b) Ciddi sağlık sorunları, yaş ve hamilelik durumu nedeniyle seyahat etmesi riskli görülenler

c) Hayati tehlike arz eden hastalıkları için tedavisi devam etmekte iken sınır dışı edileceği ülkede tedavi imkânı bulunmayanlar

ç) Mağdur destek sürecinden yararlanmakta olan insan ticareti mağdurları

d) Tedavileri tamamlanıncaya kadar, psikolojik, fiziksel veya cinsel şiddet mağdurları

(2) Birinci fıkra kapsamındaki değerlendirmeler, herkes için ayrı yapılır. Bu kişilerden, belli bir adreste ikamet etmeleri, istenilen şekil ve sürelerde bildirimde bulunmaları istenebilir.

Türkiye'yi terke davet

MADDE 56 – (1) Sınır dışı etme kararı alınanlara, sınır dışı etme kararında belirtilmek kaydıyla, Türkiye'yi terk edebilmeleri için on beş günden az olmamak üzere otuz güne kadar süre tanınır. Ancak, kaçma ve kaybolma riski bulunanlara, yasal giriş veya yasal çıkış kurallarını ihlal edenlere, sahte belge kullananlara, asılsız belgelerle ikamet izni almaya çalışanlara veya aldığı tespit edilenlere, kamu düzeni, kamu güvenliği veya kamu sağlığı açısından tehdit oluşturanlara bu süre tanınmaz.

(2) Türkiye'den çıkış için süre tanınan kişilere, Çıkış İzin Belgesi verilir. Bu belge hiçbir harca tabi değildir. Vize ve ikamet harçları ile bunların cezalarına ilişkin yükümlülükler saklıdır.

Sınır dışı etmek üzere idari gözetim ve süresi

MADDE 57 – (1) 54 üncü madde kapsamındaki yabancılar, kolluk tarafından yakalanmaları hâlinde, haklarında karar verilmek üzere derhâl valiliğe bildirilir. Bu kişilerden, sınır dışı etme kararı alınması gerektiği değerlendirilenler hakkında, sınır dışı etme kararı valilik tarafından alınır. Değerlendirme ve karar süresi kırk sekiz saati geçemez.

(2) **(Değişik:6/12/2019-7196/77 md.)** Hakkında sınır dışı etme kararı alınanlardan; kaçma ve kaybolma riski bulunan, Türkiye'ye giriş veya çıkış kurallarını ihlal eden, sahte ya da asılsız belge kullanan, kabul edilebilir bir mazereti olmaksızın Türkiye'den çıkmaları için tanınan sürede çıkmayan, kamu düzeni, kamu güvenliği veya kamu sağlığı açısından tehdit oluşturanlar hakkında valilik tarafından idari gözetim kararı alınır ya da 57/A maddesi uyarınca idari gözetime alternatif yükümlülükler getirilir. Hakkında idari gözetim kararı alınan yabancılar, yakalamayı yapan kolluk birimince geri gönderme merkezlerine kırk sekiz saat içinde götürülür.

(3) Geri gönderme merkezlerindeki idari gözetim süresi altı ayı geçemez. Ancak bu süre, sınır dışı etme işlemlerinin yabancıların iş birliği yapmaması veya ülkesiyle ilgili doğru bilgi ya da belgeleri vermemesi nedeniyle tamamlanamaması hâlinde, en fazla altı ay daha uzatılabilir.

(4) **(Değişik:6/12/2019-7196/77 md.)** İdari gözetimin devamında zaruret olup olmadığı, valilik tarafından her ay düzenli olarak değerlendirilir. Gerek görüldüğünde, otuz günlük süre beklenmez. İdari gözetimin devamında zaruret görülmeyen yabancılar için idari gözetim derhâl sonlandırılır. Bu yabancılar, 57/A maddesi uyarınca idari gözetime alternatif yükümlülükler getirilir.

(5) İdari gözetim kararı, idari gözetim süresinin uzatılması ve her ay düzenli olarak yapılan değerlendirmelerin sonuçları, gerekçesiyle birlikte yabancıya veya yasal temsilcisine ya da avukatına tebliğ edilir. Aynı zamanda, idari gözetim altına alınan kişi bir avukat tarafından temsil edilmiyorsa, kendisi veya yasal temsilcisi kararın sonucu, itiraz usulleri ve süreleri hakkında bilgilendirilir.

(6) İdari gözetim altına alınan kişi veya yasal temsilcisi ya da avukatı, idari gözetim kararına karşı sulh ceza hâkimine başvurabilir. Başvuru idari gözetimi durdurmaz. Dilekçenin idareye verilmesi hâlinde, dilekçe yetkili sulh ceza hâkimine derhâl ulaştırılır. Sulh ceza hâkimi incelemeyi beş gün içinde sonuçlandırır. Sulh ceza hâkiminin kararı kesindir. İdari gözetim altına alınan kişi veya yasal temsilcisi ya da avukatı, idari gözetim şartlarının ortadan kalktığı veya değiştiği iddiasıyla yeniden sulh ceza hâkimine başvurabilir.

(7) İdari gözetim işlemine karşı yargı yoluna başvuranlardan, avukatlık ücretlerini karşılama imkânı bulunmayanlara, talepleri hâlinde 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu hükümlerine göre avukatlık hizmeti sağlanır.

(8) **(Ek:6/12/2019-7196/77 md.)** İdari gözetim altına alınan yabancıların uyruklarının tespit edilmesi amacıyla elektronik ve iletişim cihazları incelenebilir. İnceleme sonucunda elde edilen veriler bu amaç dışında kullanılmaz.

İdari gözetime alternatif yükümlülükler

MADDE 57/A- (Ek:6/12/2019-7196/78 md.)

(1) 57 nci maddenin ikinci fıkrasında sayılan yabancılar ya da idari gözetimi sonlandırılan yabancılar aşağıdaki idari gözetime alternatif yükümlülükler getirilebilir:

a) Belirli adreste ikamet etme

- b) Bildirimde bulunma
- c) Aile temelli geri dönüş
- ç) Geri dönüş danışmanlığı
- d) Kamu yararına hizmetlerde gönüllülük esasıyla görev alma
- e) Teminat
- f) Elektronik izleme

(2) Yabancıya birinci fıkradaki yükümlülüklerden bir ya da birkaçının getirilmesi durumunda, bu süre yirmi dört ayı geçemez.

(3) 57 nci maddenin ikinci fıkrası kapsamında olup da idari gözetim altına alınmayan yabancılara bu maddenin birinci fıkrasında sayılan yükümlülüklerden birinin ya da birkaçının getirilmesi zorunludur.

(4) İdari gözetime alternatif yükümlülüklerle tabi tutulduğu, yabancıya veya yasal temsilcisine ya da avukatına gerekçeleri ile birlikte tebliğ edilir. Hakkında idari gözetime alternatif yükümlülükler getirilen yabancı, bir avukat tarafından temsil edilmiyorsa kendisi veya yasal temsilcisi, kararın sonucu, itiraz usulleri ve süreleri hakkında bilgilendirilir.

(5) Elektronik izleme yükümlülüğüne tabi tutulan yabancı veya yasal temsilcisi ya da avukatı bu karara karşı sulh ceza hâkimine başvurabilir. Başvuru yabancının tabi tutulduğu idari yükümlülüğü durdurmaz. Sulh ceza hâkimi incelemeyi beş gün içinde sonuçlandırır. Sulh ceza hâkiminin kararı kesindir.

(6) İdari gözetime alternatif yükümlülüklerle uymayan yabancılar idari gözetim altına alınabilir.

(7) Yabancıya teminat yükümlülüğü getirilmesi ve yabancının teminat süresi içerisinde mücbir sebepler ve mahkeme sürecinin sona ermemesi halleri saklı kalmak kaydıyla Türkiye'den çıkmaması durumunda teminat Hazineye irat kaydedilir.

(8) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça düzenlenir.

Geri gönderme merkezleri

MADDE 58 – (1) İdari gözetime alınan yabancılar, geri gönderme merkezlerinde tutulurlar.

(2) Geri gönderme merkezleri Bakanlık tarafından işletilir. Bakanlık, kamu kurum ve kuruluşları, Türkiye Kızılay Derneği veya kamu yararına çalışan derneklerden göç alanında uzmanlığı bulunanlarla protokol yaparak bu merkezleri işletirebilir.

(3) Geri gönderme merkezlerinin kurulması, yönetimi, işletilmesi, devri, denetimi ve sınır dışı edilmek amacıyla idari gözetimde bulunan yabancıların geri gönderme merkezlerine nakil işlemleriyle ilgili usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Geri gönderme merkezlerinde sağlanacak hizmetler

MADDE 59 – (1) Geri gönderme merkezlerinde;

a) Yabancı tarafından bedeli karşılanamayan acil ve temel sağlık hizmetleri ücretsiz verilir,

b) Yabancıya; yakınlarına, notere, yasal temsilciye ve avukata erişme ve bunlarla görüşme yapabilme, ayrıca telefon hizmetlerine erişme imkânı sağlanır,

c) Yabancıya; ziyaretçileri, vatandaşı olduğu ülke konsolosluk yetkilisi, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği görevlisiyle görüşebilme imkânı sağlanır,

ç) Çocukların yüksek yararları gözetilir, aileler ayrı yerlerde barındırılır,²³

d) Çocukların eğitim ve öğretimden yararlandırılmaları hususunda, Millî Eğitim Bakanlığınca gerekli tedbirler alınır.

(2) Göç alanında uzmanlığı bulunan ilgili sivil toplum kuruluşu temsilcileri, Genel Müdürlüğün izniyle geri gönderme merkezlerini ziyaret edebilirler.

Sınır dışı etme kararının yerine getirilmesi

MADDE 60 – (1) Geri gönderme merkezlerindeki yabancılar, kolluk birimi tarafından sınır kapılarına götürülür.

(2) Geri gönderme merkezlerine sevk edilmesine gerek kalmadan sınır dışı edilecek olan yabancılar, Genel Müdürlük taşra teşkilatının koordinesinde kolluk birimlerince sınır kapılarına götürülür.

(3) **(Değişik:6/12/2019-7196/80 md.)** Sınır dışı edilecek yabancıların seyahat masrafları kendilerince karşılanır. Seyahat masraflarının karşılanması hususunda aşağıdaki hükümler uygulanır:

a) Yabancıya mevcut parası sınır dışı seyahat masraflarının tamamını karşılamaya yetiyorsa sınır dışı seyahat masrafları yabancıya mevcut parasından karşılanır ve artan tutar kendisine bırakılır.

b) Yabancıya hiç parası yoksa seyahat masraflarının tamamı Genel Müdürlükçe karşılanır.

c) Yabancıya mevcut parası seyahat masraflarının tamamını karşılamaya yetmiyorsa;

1) Seyahat masrafları Genel Müdürlükçe karşılanır ve yabancıya mevcut parasının Genel Müdürlükçe her mali yıl başında belirlenen sınır dışı edilecek yabancıların temel gereksinimlerini karşılamaya yetecek tutar kadar kısmı kendisine bırakılarak artan kısmı seyahat masrafları karşılığında Hazineye gelir kaydedilir.

2) Yabancıya mevcut parası temel gereksinimlerini karşılamaya yetecek tutarın altındaysa seyahat masraflarının tamamı Genel Müdürlükçe karşılanır ve mevcut parası kendisine bırakılır.

ç) Masraflar geri ödenmediği sürece, yabancıların Türkiye'ye girişine izin verilmeyebilir.

(4) Genel Müdürlük sınır dışı işlemleriyle ilgili olarak uluslararası kuruluşlar, ilgili ülke makamları ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapabilir.

(5) Yabancıların pasaportları veya diğer belgeleri, sınır dışı edilinceye kadar tutulabilir ve sınır dışı işlemlerinde kullanılmak üzere biletleri paraya çevrilebilir.

²³ 6/12/2019 tarihli ve 7196 sayılı Kanununun 79 uncu maddesiyle, bu bentte yer alan “ve refakatsiz çocuklar” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

(6) Gerçek veya tüzel kişiler, kalışlarını veya dönüşlerini garanti ettikleri yabancıların sınır dışı edilme masraflarını ödemekle yükümlüdür. Yabancıyı izinsiz çalıştıran işveren veya işveren vekillerinin, yabancıların sınır dışı edilme işlemleri konusundaki yükümlülükleri hakkında 4817 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin üçüncü fıkrası hükmü uygulanır.

Gönüllü geri dönüş

MADDE 60/A- (Ek:6/12/2019-7196/81 md.)

(1) Hakkında sınır dışı etme kararı alınmış ve menşe ülkesine gönüllü olarak geri dönmek isteyen düzensiz göçmenlerden Genel Müdürlüğün uygun gördüğü kişilere ayni veya nakdi destek sağlanabilir.

(2) Düzensiz göçmenlerin gönüllü geri dönüşlerine ilişkin çalışmalar uluslararası kuruluşlar, kamu kurum ve kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği halinde yürütülebilir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Uluslararası Koruma

BİRİNCİ BÖLÜM

Uluslararası Koruma Çeşitleri, Uluslararası Korumanın Haricinde Tutulma

Mülteci

MADDE 61 – (1) Avrupa ülkelerinde meydana gelen olaylar nedeniyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiye statü belirleme işlemleri sonrasında mülteci statüsü verilir.

Şartlı mülteci

MADDE 62 – (1) Avrupa ülkeleri dışında meydana gelen olaylar sebebiyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiye statü belirleme işlemleri sonrasında şartlı mülteci statüsü verilir. Üçüncü ülkeye yerleştirilinceye kadar, şartlı mültecinin Türkiye’de kalmasına izin verilir.

İkincil koruma

MADDE 63 – (1) Mülteci veya şartlı mülteci olarak nitelendirilemeyen, ancak menşee ülkesine veya ikamet ülkesine geri gönderildiği takdirde;

a) Ölüm cezasına mahkûm olacak veya ölüm cezası infaz edilecek,

b) İşkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye maruz kalacak,

c) Uluslararası veya ülke genelindeki silahlı çatışma durumlarında, ayırım gözetmeyen şiddet hareketleri nedeniyle şahsına yönelik ciddi tehditle karşılaşacak,

olması nedeniyle menşee ülkesinin veya ikamet ülkesinin korumasından yararlanamayan veya söz konusu tehdit nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancı ya da vatansız kişiye, statü belirleme işlemleri sonrasında ikincil koruma statüsü verilir.

Uluslararası korumanın haricinde tutulma

MADDE 64 – (1) Başvuru sahibi;

a) Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği dışında, diğer bir Birleşmiş Milletler organı veya örgütünden hâlen koruma veya yardım görüyorsa,

b) İkamet ettiği ülke yetkili makamlarınca, o ülke vatandaşlarının sahip buldukları hak ve yükümlülüklerle sahip olarak tanınıyorsa,

c) Sözleşmenin 1 inci maddesinin (F) fıkrasında belirtilen fiillerden suçlu olduğuna dair ciddi kanaat varsa,

uluslararası korumadan hariçte tutulur.

(2) Birinci fıkranın (a) bendine giren bir kişi hakkındaki koruma veya yardım herhangi bir nedenle sona erdiği zaman, bu kişilerin konumları Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda alınan kararlara istinaden kesin bir çözüme kavuşturulmadığı takdirde, bu kişiler bu Kanunun sağladığı korumadan yararlanabilir.

(3) Başvuru sahibinin, uluslararası koruma başvurusu yapmadan önce, Türkiye dışında hangi saikle olursa olsun zalimce eylemler yaptığını düşündürecek nedenler varsa birinci fıkranın (c) bendi kapsamında değerlendirme yapılır.

(4) Birinci fıkranın (c) bendi ile üçüncü fıkrada belirtilen suç ya da fiillerin işlenmesine iştirak eden veya bu fiillerin işlenmesini tahrik eden kişi uluslararası korumadan hariçte tutulur.

(5) Birinci fıkranın (c) bendi ile üçüncü ve dördüncü fıkralardaki durumlara ek olarak; kamu düzeni veya kamu güvenliği açısından tehlike oluşturduğuna dair ciddi emareler bulunan yabancı veya vatansız kişi ile birinci fıkranın (c) bendi kapsamında olmayan, fakat Türkiye’de işlenmesi hâlinde hapis cezası verilmesini gerektiren suç veya suçları daha önce işleyen ve sadece bu suçun cezasını çekmemek için menşee veya ikamet ülkesini terk eden yabancı veya vatansız kişi, ikincil korumadan hariçte tutulur.

(6) Başvuru sahibinin uluslararası korumadan hariçte tutulması, hariçte tutma nedenlerinden herhangi birinin diğer aile üyeleri için oluşmaması şartıyla, başvuru sahibinin aile üyelerinin de hariçte tutulmasını gerektirmez.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Usuller

Başvuru

MADDE 65 – (1) Uluslararası koruma başvuruları valiliklere bizzat yapılır.

(2) Başvuruların ülke içinde veya sınır kapılarında kolluk birimlerine yapılması hâlinde, bu başvurular derhâl valiliğe bildirilir. Başvuruyla ilgili işlemler valilikçe yürütülür.

(3) Her yabancı veya vatansız kişi kendi adına başvuru yapabilir. Başvuru sahibi, başvuruları aynı gerekçeye dayanan ve kendisiyle birlikte gelen aile üyeleri adına başvuru yapabilir. Bu durumda, ergin aile üyelerinin, kendi adlarına başvuruda bulunulmasına yönelik muvafakati alınır.

(4) Makul bir süre içinde valiliklere kendiliğinden uluslararası koruma başvurusunda bulunanlar hakkında; yasa dışı girişlerinin veya kalışlarının geçerli nedenlerini açıklamak kaydıyla, Türkiye'ye yasal giriş şartlarını ihlal etmek veya Türkiye'de yasal şekilde bulunmaktan dolayı cezai işlem yapılmaz.

(5) Hürriyeti kısıtlanan kişilerin uluslararası koruma başvuruları, valiliğe derhâl bildirilir. Başvuruların alınması ve değerlendirilmesi, diğer adli ve idari işlemlerin ya da tedbir ve yaptırımların uygulanmasını engellemez.

Refakatsiz çocuklar

MADDE 66 – (Değişik:6/12/2019-7196/82 md.)

(1) Uluslararası koruma başvurusunda bulunan refakatsiz çocuklar hakkında aşağıdaki hükümler uygulanır:

a) Refakatsiz çocuklarla ilgili tüm işlemlerde çocuğun yüksek yararının gözetilmesi esastır. Başvuru alındığı andan itibaren, haklarında 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu hükümleri uygulanır.

b) Fiziki görünümü ile beyan ettiği yaşı uyumlu görülmeyen yabancıların Bakanlıkça sağlık kuruluşlarında yaş tespiti yaptırılarak on sekiz yaşından küçük olduğu tespit edilenler, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı il müdürlüklerine teslim edilir.

c) Refakatsiz çocuğun görüşü dikkate alınarak Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından, uygun konaklama yerlerine veya yetişkin akrabalarının veya koruyucu bir ailenin yanına yerleştirilir.

Özel ihtiyaç sahipleri

MADDE 67 – (1) Özel ihtiyaç sahiplerine bu Kısımda yazılı hak ve işlemlerde öncelik tanınır.

(2) İşkence, cinsel saldırı ya da diğer ciddi psikolojik, bedensel ya da cinsel şiddete maruz kalan kişilere, bu türden fiillerin neden olduğu hasarlarını giderecek yeterli tedavi imkânı sağlanır.

Başvuru sahiplerinin idari gözetimi

MADDE 68 – (1) Başvuru sahipleri, sadece uluslararası koruma başvurusunda bulunmalarından dolayı idari gözetim altına alınamaz.

(2) Başvuru sahiplerinin idari gözetim altına alınması istisnai bir işlemdir. Başvuru sahibi sadece aşağıdaki hâllerde idari gözetim altına alınabilir:

a) Kimlik veya vatandaşlık bilgilerinin doğruluğuyla ilgili ciddi şüphe varsa, bu bilgilerinin tespiti amacıyla

b) Sınır kapılarında usulüne aykırı surette ülkeye girmekten alıkonulması amacıyla

c) İdari gözetim altına alınmaması durumunda başvurusuna temel oluşturan unsurların belirlenemeyecek olması hâlinde

ç) Kamu düzeni veya kamu güvenliği açısından ciddi tehlike oluşturması hâlinde

(3) İdari gözetimin gerekip gerekmediği bireysel olarak değerlendirilir. İkinci fıkrada belirtilen hâllerde; idari gözetim altına alınmadan önce, 71 inci maddede belirtilen ikamet zorunluluğu ve bildirim yükümlülüğünün yeterli olup olmayacağı öncelikle değerlendirilir. Valilik, idari gözetim yerine başka usuller belirleyebilir. Bu tedbirler yeterli olmadığı takdirde, idari gözetim uygulanır.

(4) İdari gözetim kararı, idari gözetim altına alınma gerekçelerini ve gözetimin süresini içerecek şekilde idari gözetim altına alınan kişiye veya yasal temsilcisine ya da avukatına yazılı olarak tebliğ edilir. İdari gözetim altına alınan kişi bir avukat tarafından temsil edilmiyorsa kararın sonucu ve itiraz usulleri hakkında kendisi veya yasal temsilcisi bilgilendirilir.

(5) Başvuru sahibinin idari gözetim süresi otuz günü geçemez. İdari gözetim altına alınan kişilerin işlemleri en kısa sürede tamamlanır. İdari gözetim, şartları ortadan kalktığı takdirde derhâl sonlandırılır.

(6) İdari gözetimin her aşamasında, kararı alan makam tarafından, idari gözetim sonlandırılarak, 71 inci maddede belirtilen yükümlülüklerin veya başka tedbirlerin yerine getirilmesi istenebilir.

(7) İdari gözetim altına alınan kişi veya yasal temsilcisi ya da avukatı, idari gözetime karşı sulh ceza hâkimine başvurabilir. Başvuru idari gözetimi durdurmaz. Dilekçenin idareye verilmesi hâlinde, dilekçe yetkili sulh ceza hâkimine derhâl ulaştırılır. Sulh ceza hâkimi incelemeyi beş gün içinde sonuçlandırır. Sulh ceza hâkiminin kararı kesindir. İdari gözetim altına alınan kişi veya yasal temsilcisi ya da avukatı, idari gözetim şartlarının ortadan kalktığı veya değiştiği iddiasıyla yeniden sulh ceza hâkimine başvurabilir.

(8) İkinci fıkra uyarınca idari gözetim altına alınan kişi, usul ve esasları yönetmelikle belirlenmek üzere ziyaretçi kabul edebilir. İdari gözetim altına alınan kişiye yasal temsilcisi, avukat, noter ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği görevlileriyle görüşme imkânı sağlanır.

Kayıt ve kontrol

MADDE 69 – (1) Uluslararası koruma başvuruları valiliklerce kaydedilir.

(2) Başvuru sahibi kayıt esnasında kimlik bilgilerini doğru olarak bildirmek ve varsa kimliğini ispatlayacak belge ve seyahat dokümanlarını yetkili makamlara teslim etmekle yükümlüdür. Bu yükümlülüğün yerine getirilmesini sağlamak amacıyla, başvuru sahibinin üzerinde ve eşyalarında kontrol yapılabilir.

(3) Kayıt esnasında başvuru sahibinin kimliğine ilişkin belge olmaması hâlinde, kimlik tespitinde kişisel verilerinin karşılaştırılmasından ve yapılan araştırmalardan elde edilen bilgiler kullanılır. Kimlik tespit araştırmaları sonucunda da kimliğine dair bilgi elde edilememesi hâlinde, başvuranın beyanı esas alınır.

(4) Kayıt esnasında; başvuru sahibinin menşe veya ikamet ülkesini terk etme sebepleri, ülkesini terk ettikten sonra başından geçen ve başvuru yapmasına neden olan olaylar, Türkiye'ye giriş şekli, kullandığı yol güzergâhları ve vasıta bilgileri, daha önceden başka bir ülkede uluslararası korumaya başvurmuş veya korumadan yararlanmışsa, bu başvuru veya korumaya ilişkin bilgi ve belgeleri alınır.

(5) Mülakat zamanı ve yeri kayıt esnasında bildirilir.

(6) Kamu sağlığını tehlikeye düşürebileceği değerlendirilen başvuru sahibi sağlık kontrolünden geçirilir.

(7) (Mülga:18/10/2018-7148/35 md.)

Başvuru sahibinin bilgilendirilmesi ve tercümanlık

MADDE 70 – (1) Başvuru sahibi, başvurusuyla ilgili takip edilecek usuller, başvurusunun değerlendirilmesi sürecindeki hak ve yükümlülükleri, yükümlülüklerini nasıl yerine getireceği ve bu yükümlülüklere uymaması ya da yetkililerle iş birliğinde bulunmaması hâlinde ortaya çıkabilecek muhtemel sonuçlar, itiraz usulleri ve süreleri konusunda kayıt esnasında bilgilendirilir.

(2) Başvuru sahibinin talep etmesi hâlinde, başvuru, kayıt ve mülakat aşamalarındaki kişisel görüşmelerde tercümanlık hizmetleri sağlanır.

İkamet zorunluluğu ve bildirim yükümlülüğü

MADDE 71 – (1) Başvuru sahibine, kendisine gösterilen kabul ve barınma merkezinde, belirli bir yerde veya ilde ikamet etme zorunluluğu ile istenilen şekil ve sürelerde bildirimde bulunma gibi idari yükümlülükler getirilebilir.

(2) Başvuru sahibi, adres kayıt sistemine kayıt yaptırmak ve ikamet adresini valiliğe bildirmekle yükümlüdür.

Kabul edilemez başvuru

MADDE 72 – (1) Başvuru sahibi;

a) Farklı bir gerekçe öne sürmeksizin aynı başvuruyu yenilemişse,

b) Kendi adına başvuru yapılmasına muvafakat verdikten sonra, başvurusunun herhangi bir aşamasında haklı bir neden göstermeksizin veya başvurusunun reddedilmesinin ardından farklı bir gerekçe öne sürmeksizin ayrı bir başvuru yapmışsa,

- c) 73 üncü madde kapsamında olan ülkeden gelmişse,
ç) 74 üncü madde kapsamında olan ülkeden gelmişse,
başvurusunun kabul edilemez olduğuna ilişkin karar verilir.

(2) Birinci fıkrada belirtilen durumların, değerlendirilmenin herhangi bir aşamasında ortaya çıkması hâlinde değerlendirme durdurulur.

(3) Başvurunun kabul edilemez olduğuna ilişkin karar, ilgiliye veya yasal temsilcisine ya da avukatına tebliğ edilir. İlgili kişi bir avukat tarafından temsil edilmiyorsa kararın sonucu, itiraz usulleri ve süreleri hakkında kendisi veya yasal temsilcisi bilgilendirilir.

İlk iltica ülkesinden gelenler

MADDE 73 – (1) Başvuru sahibinin, daha önceden mülteci olarak tanındığı ve hâlen bu korumadan yararlanma imkânının olduğu veya geri göndermeme ilkesini de içeren yeterli ve etkili nitelikte korumadan hâlen faydalanabileceği bir ülkeden geldiğinin ortaya çıkması durumunda, başvuru kabul edilemez olarak değerlendirilir ve ilk iltica ülkesine gönderilmesi için işlemler başlatılır. Ancak geri gönderme işlemi gerçekleşinceye kadar ülkede kalışına izin verilir. Bu durum ilgiliye tebliğ edilir. İlgilinin, ilk iltica ülkesi olarak nitelenen ülke tarafından kabul edilmemesi hâlinde, başvuruya ilişkin işlemler devam ettirilir.

Güvenli üçüncü ülkeden gelenler

MADDE 74 – (1) Başvuru sahibinin, Sözleşmeye uygun korumayla sonuçlanabilecek bir uluslararası koruma başvurusu yaptığı veya başvurma imkânının olduğu güvenli üçüncü bir ülkeden geldiğinin ortaya çıkması durumunda başvuru kabul edilemez olarak değerlendirilir ve güvenli üçüncü ülkeye gönderilmesi için işlemler başlatılır. Ancak geri gönderme işlemi gerçekleşinceye kadar ülkede kalışına izin verilir. Bu durum ilgiliye tebliğ edilir. İlgilinin, güvenli üçüncü ülke olarak nitelenen ülke tarafından kabul edilmemesi hâlinde, başvuruya ilişkin işlemler devam ettirilir.

(2) Aşağıdaki şartları taşıyan ülkeler güvenli üçüncü ülke olarak nitelendirilir:

- a) Kişilerin hayatının veya hürriyetinin, ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri nedeniyle tehdit altında olmaması
b) Kişilerin işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye tabi tutulacağı ülkelere geri gönderilmemesi ilkesinin uygulanıyor olması
c) Kişinin mülteci statüsü talep etme ve mülteci olarak nitelendirilmesi durumunda Sözleşmeye uygun olarak koruma elde etme imkânının bulunması
ç) Kişinin ciddi zarar görme riskinin olmaması

(3) Bir ülkenin başvuru sahibi için güvenli üçüncü ülke olup olmadığı, başvuru sahibinin ilgili üçüncü ülkeye gönderilmesini makul kılacak bu kişi ve ülke arasındaki bağlantılar da dâhil olmak üzere, her başvuru sahibi için ayrı olarak değerlendirilir.

Mülakat

MADDE 75 – (1) Etkin ve adil karar verebilmek amacıyla, başvuru sahibiyle kayıt tarihinden itibaren otuz gün içinde bireysel mülakat yapılır. Mülakatın mahremiyeti dikkate alınarak, kişiye kendisini en iyi şekilde ifade etme imkânı tanınır. Ancak, aile üyelerinin de bulunmasının gerekli görüldüğü durumlarda, kişinin muvafakati alınarak mülakat aile üyeleriyle birlikte yapılabilir. Başvuru sahibinin talebi üzerine, avukatı gözlemci olarak mülakata katılabilir.

(2) Başvuru sahibi, yetkililerle iş birliği yapmak ve uluslararası koruma başvurusunu destekleyecek tüm bilgi ve belgeleri sunmakla yükümlüdür.

(3) Özel ihtiyaç sahipleriyle yapılacak mülakatlarda, bu kişilerin özel durumları göz önünde bulundurulur. Çocuğun mülakatında psikolog, çocuk gelişimci veya sosyal çalışmacı ya da ebeveyni veya yasal temsilcisi hazır bulunabilir.

(4) Mülakatın gerçekleştirilememesi hâlinde, yeni mülakat tarihi belirlenir ve ilgili kişiye tebliğ edilir. Mülakat tarihleri arasında en az on gün bulunur.

(5) Gerekli görüldüğünde başvuru sahibiyle ek mülakatlar yapılabilir.

(6) Mülakatlar sesli veya görsel olarak kayıt altına alınabilir. Bu durumda mülakat yapılan kişi bilgilendirilir. Her mülakatın sonunda tutanak düzenlenir, bir örneği mülakat yapılan kişiye verilir.

Uluslararası koruma başvuru sahibi kimlik belgesi

MADDE 76 – (1) Kayıt işlemleri tamamlanan başvuru sahibine ve varsa birlikte geldiği aile üyelerine, uluslararası koruma talebinde bulunduğunu belirten ve yabancı kimlik numarasını içeren Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Kimlik Belgesi düzenlenir. **(Değişik cümle:6/12/2019-7196/83 md.)** Kimlik belgesinin geçerlilik süresi ile uzatılmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça düzenlenir.²⁴²⁵

(2) **(Mülga:6/12/2019-7196/83 md.)**

(3) Kimlik belgesinin şekli ve içeriği Genel Müdürlükçe belirlenir.

(4) Kimlik belgesi, hiçbir harca tabi olmayıp ikamet izni yerine geçer.

Başvurunun geri çekilmesi veya geri çekilmiş sayılması

MADDE 77 – (1) Başvuru sahibinin;

a) Başvurusunu geri çektiğini yazılı olarak beyan etmesi,

b) Mazeretsiz olarak mülakata üç defa üst üste gelmemesi,

c) İdari gözetim altında bulunduğu yerden kaçması,

ç) Mazeretsiz olarak; bildirim yükümlülüğünü üç defa üst üste yerine getirmemesi, belirlenen ikamet yerine gitmemesi veya ikamet yerini izinsiz terk etmesi,

²⁴ 18/10/2018 tarihli ve 7148 sayılı Kanunun 35 inci maddesiyle bu fıkranın birinci cümlesinde yer alan “Mülakatı tamamlanan” ibaresi “Kayıt işlemleri tamamlanan” şeklinde değiştirilmiştir.

²⁵ 6/12/2019 tarihli ve 7196 sayılı Kanunun 83 üncü maddesiyle, bu fıkrada yer alan “altı ay süreli” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

- d) Kişisel verilerinin alınmasına karşı çıkması,
 - e) Kayıt ve mülakattaki yükümlülüklerine uymaması,
- hâllerinde başvurusu geri çekilmiş kabul edilerek değerlendirme durdurulur.

Karar

MADDE 78 – (1) (Değişik:6/12/2019-7196/84 md.) Uluslararası koruma başvuruları, kayıt tarihinden itibaren en geç altı ay içinde Genel Müdürlükçe sonuçlandırılır. Kararın bu süre içerisinde verilememesi hâlinde başvuru sahibi bilgilendirilir. Genel Müdürlük bu yetkilerini valiliklere devredebilir.

(2) Kararlar bireysel olarak verilir. 64 üncü maddenin altıncı fıkrası saklı kalmak kaydıyla, aile adına yapılan başvuru bütün olarak değerlendirilir ve verilen karar tüm aile üyelerini kapsar.

(3) Başvuru hakkında karar verilirken menşe veya önceki ikamet ülkesinin mevcut genel şartları ve başvuru sahibinin kişisel şartları göz önünde bulundurulur.

(4) Başvuru sahibine, zulüm veya ciddi zarar görme tehdidine karşı vatandaşı olduğu ülke veya önceki ikamet ülkesinin belirli bir bölgesinde koruma sağlanabiliyorsa ve başvuru sahibi, ülkenin o bölgesine güvenli bir şekilde seyahat edebilecek ve yerleşebilecek durumdaysa, başvuru sahibinin uluslararası korumaya muhtaç olmadığına karar verilebilir.

(5) Dördüncü fıkradaki durumların ortaya çıkması, başvurunun tam bir incelemeye tabi tutulmasını engellemez.

(6) Karar, ilgiliye veya yasal temsilcisine ya da avukatına tebliğ edilir. Olumsuz kararın tebliğinde, kararın maddi gerekçeleri ve hukuki dayanakları da belirtilir. İlgili kişi bir avukat tarafından temsil edilmiyorsa, kararın sonucu, itiraz usulleri ve süreleri hakkında kendisi veya yasal temsilcisi bilgilendirilir.

Hızlandırılmış değerlendirme

MADDE 79 – (1) Başvuru sahibinin;

a) Başvuru sırasında gerekçelerini sunarken, uluslararası korumayı gerektirecek konulara hiç değinmemiş olması,

b) Sahte belge ya da yanıltıcı bilgi ve belge kullanarak veya kararı olumsuz etkileyebilecek bilgi ve belgeleri sunmayarak yetkilileri yanlış yönlendirmesi,

c) Kimliğinin ya da uyruğunun tespit edilmesini güçleştirmek amacıyla kimlik ya da seyahat belgelerini kötü niyetle imha etmesi veya elden çıkarması,

ç) Sınır dışı edilmek üzere idari gözetim altında olması,

d) Sadece, Türkiye’den gönderilmesine yol açacak bir kararın uygulanmasını erteletmek ya da engellemek amacıyla başvuruda bulunması,

e) Kamu düzeni veya kamu güvenliği açısından tehlike oluşturması ya da bu nedenlerle Türkiye’den daha önce sınır dışı edilmiş olması,

f) Başvurusunun geri çekilmiş sayılmasından sonra yeniden başvuruda bulunması,

hâllerinde, başvurusu hızlandırılmış olarak değerlendirilir.

(2) Başvurusu hızlandırılmış olarak değerlendirilen başvuru sahibiyle, başvuru tarihinden itibaren en geç üç gün içinde mülakat yapılır. Başvuru, mülakattan sonra en geç beş gün içinde sonuçlandırılır.

(3) Bu maddeye göre değerlendirilen başvurulardan, incelenmesinin uzun süreceği anlaşılanlar, hızlandırılmış değerlendirmeden çıkarılabilir.

(4) Refakatsiz çocukların başvuruları hızlandırılmış olarak değerlendirilemez.

İdari itiraz ve yargı yolu

MADDE 80 – (1) Bu Kısımda yazılı hükümler uyarınca alınan kararlara karşı idari itiraz ve yargı yoluna başvurulduğunda aşağıdaki hükümler uygulanır:

a) İlgili kişi veya yasal temsilcisi ya da avukatı tarafından kararın tebliğinden itibaren on gün içinde Uluslararası Koruma Değerlendirme Komisyonuna itiraz edilebilir. Ancak 68 inci, 72 nci ve 79 uncu maddelere göre verilen kararlara karşı sadece yargı yoluna başvurulabilir.

b) İdari itiraz sonucu alınan karar, ilgiliye veya yasal temsilcisine ya da avukatına tebliğ edilir. Kararın olumsuz olması hâlinde, ilgili kişi bir avukat tarafından temsil edilmiyorsa kararın sonucu, itiraz usulleri ve süreleri hakkında kendisi veya yasal temsilcisi bilgilendirilir.

c) Bakanlık, verilen kararlara karşı yapılan idari itiraz usullerini düzenleyebilir.

ç) 68 inci maddede düzenlenen yargı yolu hariç olmak üzere, 72 nci ve 79 uncu maddeler çerçevesinde alınan kararlara karşı, kararın tebliğinden itibaren on beş gün, alınan diğer idari karar ve işlemlere karşı kararın tebliğinden itibaren otuz gün içinde, ilgili kişi veya yasal temsilcisi ya da avukatı tarafından yetkili idare mahkemesine başvurulabilir.

d) 72 nci ve 79 uncu maddeler çerçevesinde mahkemeye yapılan başvurular on beş gün içinde sonuçlandırılır. Mahkemenin bu konuda vermiş olduğu karar kesindir.

e) İtiraz veya yargılama süreci sonuçlanıncaya kadar ilgili kişinin ülkede kalışına izin verilir.

Avukatlık hizmetleri ve danışmanlık

MADDE 81 – (1) Başvuru sahibi ile uluslararası koruma statüsü sahibi kişiler, bu Kısımda yazılı iş ve işlemlerle ilgili olarak, ücretleri kendilerince karşılanması kaydıyla avukat tarafından temsil edilebilir.

(2) Avukatlık ücretlerini karşılama imkânı bulunmayan başvuru sahibi ve uluslararası koruma statüsü sahibi kişiye, bu Kısım kapsamındaki iş ve işlemlerle ilgili olarak yargı önündeki başvurularında 1136 sayılı Kanunun adli yardım hükümlerine göre avukatlık hizmeti sağlanır.

(3) Başvuru sahibi ve uluslararası koruma statüsü sahibi kişi, sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanan danışmanlık hizmetlerinden faydalanabilir.

Şartlı mültecinin ve ikincil koruma statüsü sahibinin ikameti

MADDE 82 – (1) Şartlı mülteci ve ikincil koruma statüsü sahibi kişiye, Genel Müdürlükçe, kamu düzeni veya kamu güvenliği nedeniyle belirli bir ilde ikamet etme, belirlenen süre ve usullerle bildirimde bulunma yükümlülüğü getirilebilir.

(2) Bu kişiler, adres kayıt sistemine kayıt yaptırmak ve ikamet adresini valiliğe bildirmekle yükümlüdür.

Uluslararası koruma statüsü sahibi kimlik belgesi

MADDE 83 – (1) Mülteci, şartlı mülteci ve ikincil koruma statüsü verilenlere yabancı kimlik numarasını içeren kimlik belgesi düzenlenir.²⁶

(2) (**Değişik:6/12/2019-7196/85 md.**) Birinci fıkradaki kimlik belgeleri hiçbir harca tabi olmayıp ikamet izni yerine geçer.

(3) (**Değişik:6/12/2019-7196/85 md.**) Kimlik belgelerinin şekil, içerik, geçerlilik süresi ile uzatılmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça düzenlenir.

Seyahat belgesi

MADDE 84 – (1) Mültecilere, valiliklerce Sözleşmede belirtilen seyahat belgesi düzenlenir.

(2) Şartlı mülteci ve ikincil koruma statüsü sahiplerinin seyahat belgesi talepleri 5682 sayılı Kanununun 18 inci maddesi çerçevesinde değerlendirilir.

Uluslararası koruma statüsünün sona ermesi

MADDE 85 – (1) Uluslararası koruma statüsü sahibi kişi;

- a) Vatandaşı olduğu ülkenin korumasından kendi isteğiyle tekrar yararlanırsa,
 - b) Kaybettiği vatandaşlığını kendi isteğiyle tekrar kazanırsa,
 - c) Yeni bir vatandaşlık kazanmışsa ve vatandaşlığını kazandığı ülkenin korumasından yararlanıyorsa,
 - ç) Terk ettiği veya zulüm korkusuyla dışında bulunduğu ülkeye kendi isteğiyle tekrar dönmüşse,
 - d) Statü verilmesini sağlayan koşullar ortadan kalktığı için vatandaşı olduğu ülkenin korumasından yararlanabilecekse,
 - e) Vatansız olup da, statü verilmesine yol açan koşullar ortadan kalktığı için önceden yaşadığı ikamet ülkesine dönebilecekse,
 - f) (**Ek:6/12/2019-7196/86 md.**) 84 üncü maddedeki hükümler saklı kalmak kaydıyla; kendi isteğiyle Türkiye’den ayrılırsa, üçüncü bir ülkenin korumasından faydalanırsa, üçüncü bir ülkeye insani nedenler veya yeniden yerleştirme kapsamında kabul edilirse, üçüncü bir ülkeye çıkış yaparsa ya da ölürse,
- uluslararası koruma statüsü sona erer.

²⁶ 6/12/2019 tarihli ve 7196 sayılı Kanununun 85 inci maddesiyle bu fıkraya “Mülteci” ibaresinden sonra gelmek üzere “; şartlı mülteci ve ikincil koruma” ibaresi eklenmiş ve bu fıkroda yer alan “üçer yıl süreli” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

(2) Birinci fıkranın (d) ve (e) bentlerinin incelenmesinde, statü verilmesine neden olan şartların ortadan kalkıp kalkmadığı veya önemli ve kalıcı bir şekilde değişip değişmediği göz önünde bulundurulur.

(3) İkincil koruma statüsü verilmesine neden olan şartlar ortadan kalktığında veya korumaya gerek bırakmayacak derecede değiştiğinde de statü sona erer. İkincil koruma statüsü verilmesini gerektiren şartlardaki değişikliklerin önemli ve kalıcı olup olmadığı göz önünde bulundurulur.

(4) Birinci ve üçüncü fıkralarda belirtilen şartların ortaya çıkması hâlinde, statü yeniden değerlendirilebilir. Bu kişiye, statüsünün yeniden değerlendirildiği ve nedenleri yazılı olarak bildirildikten sonra, statüsünün devam etmesi gerektiğine ilişkin nedenlerini sözlü veya yazılı şekilde sunabilmesine fırsat verilir.

(5) Maddi gerekçelerini ve hukuki dayanaklarını içeren sona erme kararı, ilgiliye veya yasal temsilcisine ya da avukatına tebliğ edilir. İlgili kişi bir avukat tarafından temsil edilmiyorsa kararın sonucu, itiraz usulleri ve süreleri hakkında kendisi veya yasal temsilcisi bilgilendirilir.

Uluslararası koruma statüsünün iptali

MADDE 86 – (1) Uluslararası koruma statüsü verilen kişilerden;

a) Sahte belge kullanma, hile, aldatma yoluyla veya beyan etmediği gerçeklerle statü verilmesine neden olanların,

b) Statü verildikten sonra, 64 üncü madde çerçevesinde hariçte tutulması gerektiği anlaşılanların,
statüsü iptal edilir.

(2) Maddi gerekçelerini ve hukuki dayanaklarını içeren iptal kararı, ilgiliye veya yasal temsilcisine ya da avukatına tebliğ edilir. İlgili kişi bir avukat tarafından temsil edilmiyorsa kararın sonucu, itiraz usulleri ve süreleri hakkında kendisi veya yasal temsilcisi bilgilendirilir.

Gönüllü geri dönüş desteği

MADDE 87 – (1) Başvuru sahibi ve uluslararası koruma statüsü sahibi kişilerden, gönüllü olarak geri dönmek isteyenlere, ayni ve nakdi destek sağlanabilir.

(2) Genel Müdürlük, gönüllü geri dönüş çalışmalarını, uluslararası kuruluşlar, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içerisinde yapabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Haklar ve Yükümlülükler

Hak ve yükümlülüklerle ilişkin genel ilkeler

MADDE 88 – (1) Uluslararası koruma statüsü sahibi kişiler, karşılıklılık şartından muaftır.

(2) Başvuru sahibine, başvurusu reddedilen veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişilere sağlanan hak ve imkânlar, Türk vatandaşlarına sağlanan hak ve imkânlardan fazla olacak şekilde yorumlanamaz.

Yardım ve hizmetlere erişim

MADDE 89 – (1) Başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişi ve aile üyeleri, ilköğretim ve ortaöğretim hizmetlerinden faydalanır.

(2) Başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişilerden ihtiyaç sahibi olanların, sosyal yardım ve hizmetlere erişimleri sağlanabilir.

(3) Başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişilerden;

a) **(Değişik:6/12/2019-7196/87 md.)** Herhangi bir sağlık güvencesi olmayan ve ödeme gücü bulunmayanlar uluslararası koruma başvuru kaydından itibaren bir yıl süre ile 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu hükümlerine tabidir. Özel ihtiyaç sahipleri ve Bakanlıkça sigorta kaydının devamı uygun görülenler için bir yıl süre sınırı aranmaz. Genel sağlık sigortasından faydalanacak kişilerin primlerinin ödenmesi için Genel Müdürlük bütçesine ödenek konulur. Primleri Genel Müdürlük tarafından ödenenlerden ödeme güçlerine göre primin tamamı veya belli bir oranı talep edilir. Başvurusu hakkında idarece olumsuz karar verilen yabancılar genel sağlık sigortası kapsamından çıkarılır.

b) Sağlık güvencesi veya ödeme gücünün bulunduğu veya başvurunun sadece tıbbi tedavi görmek amacıyla yapıldığı sonradan anlaşılanlar, genel sağlık sigortalılıklarının sona erdirilmesi için en geç on gün içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilir ve yapılan tedavi ve ilaç masrafları ilgililerden geri alınır.

(4) İş piyasasına erişimle ilgili olarak;

a) Başvuru sahibi veya şartlı mülteci, uluslararası koruma başvurusu tarihinden altı ay sonra çalışma izni almak için başvurabilir.

b) Mülteci veya ikincil koruma statüsü sahibi, statü almasından itibaren bağımlı veya bağımsız olarak çalışabilir. Yabancıların çalışamayacağı iş ve mesleklere ilişkin diğer mevzuatta yer alan hükümler saklıdır. Mülteci veya ikincil koruma statüsü sahibi kişiye verilecek kimlik belgesi, çalışma izni yerine de geçer ve bu durum kimlik belgesine yazılır.

c) Mülteci ve ikincil koruma statüsü sahibinin iş piyasasına erişimi, iş piyasasındaki durum ve çalışma hayatındaki gelişmeler ile istihdama ilişkin sektörel ve ekonomik şartların gerekli kıldığı hâllerde, belirli bir süre için, tarım, sanayi veya hizmet sektörleri, belirli bir meslek, iş kolu veya mülki ve coğrafi alan itibarıyla sınırlandırılabilir. Ancak, Türkiye’de üç yıl ikamet eden veya Türk vatandaşıyla evli olan ya da Türk vatandaşı çocuğu olan mülteci ve ikincil koruma statüsü sahipleri için bu sınırlamalar uygulanmaz.

ç) Başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişilerin çalışmasına ilişkin usul ve esaslar, Bakanlığın görüşü alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından belirlenir.

(5) 72 nci ve 79 uncu maddelerde sayılanlar hariç olmak üzere, muhtaç olduğu tespit edilen başvuru sahibine, Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınarak Bakanlığın belirleyeceği usul ve esaslar çerçevesinde harçlık verilebilir.

Yükümlülükler

MADDE 90 – (1) Başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişi, bu Kısımda yazılı yükümlülüklerine ek olarak;

- a) Çalışma durumuna ait güncel bilgileri otuz gün içinde bildirmekle,
 - b) Gelirlerini, taşınır ve taşınmazlarını otuz gün içinde bildirmekle,
 - c) Adres, kimlik ve medeni hâl değişikliklerini yirmi iş günü içinde bildirmekle,
 - ç) Kendisine sağlanan hizmet, yardım ve diğer imkânlardan haksız olarak yararlandığının tespit edilmesi hâlinde, bedellerini tamamen veya kısmen geri ödemekle,
 - d) Genel Müdürlükçe kendisinden bu Kısım çerçevesinde istenilenleri yerine getirmekle,
- yükümlüdür.

(2) Bu Kısımda yazılı yükümlülüklere uymayanlar ile başvuruları ve uluslararası koruma statüleriyle ilgili olumsuz karar verilenlere; eğitim ve temel sağlık hakları hariç, diğer haklardan faydalanmaları bakımından sınırlama getirilebilir. Sınırlamaya ilişkin değerlendirme bireysel yapılır. Karar, ilgili kişiye veya yasal temsilcisine ya da avukatına yazılı olarak tebliğ edilir. İlgili kişi bir avukat tarafından temsil edilmiyorsa kararın sonucu, itiraz usulleri ve süreleri hakkında kendisi veya yasal temsilcisi bilgilendirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Geçici Koruma ve Uluslararası Korumaya İlişkin Diğer Hükümler

Geçici koruma²⁷

MADDE 91 – (1) Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara geçici koruma sağlanabilir.

(2) Bu kişilerin Türkiye'ye kabulü, Türkiye'de kalışı, hak ve yükümlülükleri, Türkiye'den çıkışlarında yapılacak işlemler, kitlesel hareketlere karşı alınacak tedbirlerle ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar arasındaki iş birliği ve koordinasyon, merkez ve taşrada görev alacak kurum ve kuruluşların görev ve yetkilerinin belirlenmesi, Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Uluslararası koruma süreçlerinde iş birliği

MADDE 92 – (1) Bakanlık, bu Kısımda yazılı uluslararası koruma süreçleriyle ilgili konularda, 5/5/1969 tarihli ve 1173 sayılı Milletlerarası Münasebetlerin Yürütülmesi ve Koordinasyonu Hakkında Kanun çerçevesinde Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, Uluslararası Göç Örgütü, diğer uluslararası kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapabilir.

²⁷ 2/7/2018 tarihli 703 sayılı KHK'nin 71 inci maddesiyle, bu maddede yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

(2) Sözleşme hükümlerinin uygulanmasına nezaret etme görevini yerine getirmesinde, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğiyle gerekli iş birliği sağlanır. Bakanlık, bu Kanun çerçevesindeki uluslararası koruma, başvuru, değerlendirme ve karar süreçlerini belirlemeye, bu amaçla Dışişleri Bakanlığının uygun görüşü alınmak suretiyle Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğiyle uluslararası anlaşma niteliği taşımayan protokoller yapmaya yetkilidir.

(3) Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin uluslararası koruma başvurusunda bulunmuş kişilere sınır kapıları da dâhil olmak üzere erişimi ve başvuru sahibinin de kabul etmesi şartıyla, başvurusuyla ilgili bilgilere erişimi sağlanır. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, başvurunun her aşamasında görüşlerini yetkililere iletebilir.

Menşe ülke bilgisi

MADDE 93 – (1) Uluslararası koruma başvuruları incelenirken, etkin ve adil karar verebilmek, başvuran tarafından iddia edilen hususların doğruluğunu tespit edebilmek amacıyla menşe, ikamet ve transit ülkelerle ilgili Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği kaynakları ve diğer kaynaklardan güncel bilgi toplanır.

(2) Menşe ülke bilgi sisteminin kurulması, bilgilerin toplanması, depolanması, sistemin işletilmesi, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının kullanımına açılması Genel Müdürlükçe belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde yapılır.

Gizlilik ilkesi ve kişisel dosyaya erişim

MADDE 94 – (1) Başvuru sahibinin ve uluslararası koruma statüsü sahibi kişinin tüm bilgi ve belgelerinde gizlilik esastır.

(2) Ancak, başvuru sahibi ve uluslararası koruma statüsü sahibi kişi ile yasal temsilcisi veya avukatı, başvuru sahibi ve uluslararası koruma statüsü sahibinin kişisel dosyasında yer alan belgeleri inceleyebilir, birer örneğini alabilir. Millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması ile suç işlenmesinin önlenmesine ilişkin belgeler incelenemez ve verilemez.

Kabul ve barınma merkezleri

MADDE 95 – (1) Başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişinin, barınma ihtiyaçlarını kendisinin karşılaması esastır.

(2) Genel Müdürlük, başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişinin barınma, iâşe, sağlık, sosyal ve diğer ihtiyaçlarının karşılanacağı kabul ve barınma merkezleri kurabilir.

(3) Merkezlerde özel ihtiyaç sahiplerinin barındırılmasına öncelik verilir.

(4) Kabul ve barınma merkezleri, valilikler tarafından işletilir. Genel Müdürlük, merkezleri; kamu kurum ve kuruluşlarıyla, Türkiye Kızılay Derneği ve göç alanında uzmanlığı bulunan kamu yararına çalışan derneklerle protokol yaparak işletirebilir.

(5) Kabul ve barınma merkezi dışında ikamet eden başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişiler ve aile üyeleri bu merkezlerdeki hizmetlerden yararlandırılabilir.

(6) Kabul ve barınma merkezlerinde sağlanan hizmetler, satın alma yoluyla da yürütülebilir.

(7) İmkânlar ölçüsünde merkezlerde kalan ailelerin bütünlüğü korunur.

(8) Göç alanında uzmanlığı bulunan ilgili sivil toplum kuruluşu temsilcileri, Genel Müdürlüğün izniyle kabul ve barınma merkezlerini ziyaret edebilirler.

(9) Kabul ve barınma merkezlerinin kurulması, yönetimi ve işletilmesiyle ilgili usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Yabancılar ve Uluslararası Korumaya İlişkin Ortak Hükümler

Uyum

MADDE 96 – (1) Genel Müdürlük, ülkenin ekonomik ve mali imkânları ölçüsünde, yabancı ile başvuru sahibinin veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişilerin ülkemizde toplumla olan karşılıklı uyumlarını kolaylaştırmak ve ülkemizde, yeniden yerleştirildikleri ülkede veya geri döndüklerinde ülkelerinde sosyal hayatın tüm alanlarında üçüncü kişilerin aracılığı olmadan bağımsız hareket edebilmelerini kolaylaştıracak bilgi ve beceriler kazandırmak amacıyla, kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ile uluslararası kuruluşların öneri ve katkılarından da faydalanarak uyum faaliyetleri planlayabilir.

(2) Yabancılar, ülkenin siyasi yapısı, dili, hukuki sistemi, kültürü ve tarihi ile hak ve yükümlülüklerinin temel düzeyde anlatıldığı kurslara katılabilir.

(3) Kamusal ve özel mal ve hizmetlerden yararlanma, eğitime ve ekonomik faaliyetlere erişim, sosyal ve kültürel iletişim, temel sağlık hizmeti alma gibi konularda kurslar, uzaktan eğitim ve benzeri sistemlerle tanıtım ve bilgilendirme etkinlikleri Genel Müdürlükçe kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarıyla da iş birliği yapılarak yaygınlaştırılır.

Davete uyma yükümlülüğü

MADDE 97 – (1) Yabancılar, başvuru sahipleri ve uluslararası koruma statüsü sahibi kişiler;

a) Türkiye'ye girişi veya Türkiye'de kalışı hakkında inceleme ihtiyacının doğması,

b) Hakkında sınır dışı etme kararı alınma ihtimalinin bulunması,

c) Bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili işlemlerin bildirim,

nedenleriyle ilgili valiliğe veya Genel Müdürlüğe davet edilebilirler. Davete uyulmadığında veya uyulmayacağına ilişkin ciddi şüphe olması durumunda yabancılar davet edilmeksizin kolluk tarafından getirilebilirler. Bu işlem, idari gözetim olarak uygulanamaz ve bilgi alma süresi dört saati geçemez.

Taşıyıcıların yükümlülükleri

MADDE 98 – (1) Taşıyıcılar;

a) Ülkeye giriş yapmak veya ülkeden transit geçmek üzere sınır kapılarına getirmiş oldukları yabancılardan herhangi bir nedenle Türkiye'ye girişleri ve Türkiye'den transit geçişleri reddedilenleri, geldikleri ya da kesin olarak kabul edilecekleri bir ülkeye geri götürmekle,

b) Yabancıya refakat edilmesi gerekli görüldüğü durumlarda refakatçilerin gidiş ve dönüşlerini sağlamakla,

c) Taşıdıkları kişilerin belge ve izinlerini kontrol etmekle,

ç) (Ek: 15/8/2017-KHK-694/170 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7078/164 md.) Kabul edilemeyen yolcunun taşınmasını engellemek için gerekli tedbirleri almakla,

d) (Ek: 15/8/2017-KHK-694/170 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7078/164 md.) Kabul edilemeyen yolcuların geri gönderilene kadar beslenme, konaklama ve acil sağlık giderlerini karşılamakla,

e) (Ek: 15/8/2017-KHK-694/170 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7078/164 md.) Kabul edilemeyen yolculara ilişkin gerekli bildirimleri yapmakla, yükümlüdür.

(2) (Değişik: 3/10/2016-KHK-676/37 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7070/32 md.)

Genel Müdürlük, sınır kapılarına yolcu getiren, sınır kapılarından yolcu götüren ve Türkiye içinde yolcu taşıyan taşıyıcılardan, hareketleri öncesi, hareketleri anı ve hareketleri sonrasında tüm yolcu ve mürettebat bilgilerini isteyebilir.

(3) Birinci ve ikinci fıkralarda yer alan yükümlülüklerle ilişkin uygulanacak usul ve esaslar, Bakanlık ve Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığınca müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Kişisel veriler

MADDE 99 – (1) Yabancılara, başvuru ve uluslararası koruma statüsü sahiplerine ait kişisel veriler, Genel Müdürlükçe veya valiliklerce ilgili mevzuata ve taraf olunan uluslararası anlaşmalara uygun olarak alınır, korunur, saklanır ve kullanılır.

Tebliğat

MADDE 100 – (1) Bu Kanuna ilişkin tebliğat işlemleri, 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebliğat Kanunu hükümlerine göre yapılır.

(2) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ilgilinin yabancı olduğu ve varsa özel durumları da dikkate alınarak yönetmelikle düzenlenir.

Yetkili idare mahkemeleri²⁸

MADDE 101 – (1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin olarak idari yargıya başvurulması hâlinde, bir yerde birden fazla idare mahkemesinin bulunması hâlinde bu davaların hangi idare mahkemesinde görüleceği Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenir.

²⁸ 2/7/2018 tarihli 703 sayılı KHK'nin 71 inci maddesiyle, bu maddede yer alan "Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu" ibaresi "Hâkimler ve Savcılar Kurulu" şeklinde değiştirilmiştir.

İdari para cezası

MADDE 102 – (1) Diğer kanunlara göre daha ağır bir ceza gerektirmediği takdirde;

a) 5 inci maddeye aykırı şekilde, Türkiye'ye yasa dışı giren veya Türkiye'yi yasa dışı terk eden ya da buna teşebbüs eden yabancılar hakkında iki bin Türk Lirası,

b) 9 uncu maddenin birinci ve ikinci fıkraları uyarınca Türkiye'ye girişleri yasaklanmış olmasına rağmen Türkiye'ye girebilmiş olanlar hakkında bin Türk Lirası,

c) 56 ncı maddenin birinci fıkrasında tanınan sürede Türkiye'den ayrılmayanlar hakkında bin Türk Lirası,

ç) 57 nci, 58 inci, 60 ıncı ve 68 inci maddeler kapsamındaki işlemler sırasında kaçanlar hakkında bin Türk Lirası,

d) **(Ek: 15/8/2017-KHK-694/171 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7078/165 md.)** 98 inci maddenin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan yükümlülüklere uymayan taşıyıcılar hakkında, fiil suç oluşturmadığı takdirde, bin Türk Lirasından onbin Türk Lirasına kadar,

e) **(Ek:6/12/2019-7196/88 md.)** 57/A maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (ç), (d) ve (f) bentlerinde yer alan yükümlülüklere uymayanlara bin Türk Lirası,

idari para cezası uygulanır.

(2) (Ek: 15/8/2017-KHK-694/171 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7078/165 md.)

Geçerli seyahat belgesi, Türkiye Cumhuriyeti yetkili makamlarından verilmiş yabancı kimlik kartı, ikamet izni veya geçerli yol izin belgesi olmayan yabancı şahısların ülkeye girmesine, ülkeden çıkarılmasına, ülke içinde herhangi bir araç veya binek hayvan vasıtasıyla veya yaya olarak seyahat etmesine, barınmasına, konaklamasına imkân sağlayan kişiler ile mülkiyetindeki gayrimenkulü kiralayanlara, kanunlarda ayrıca suç olarak tanımlanmayan eylemler nedeniyle tespit edilen her bir yabancı sayısınca bin Türk Lirası idari para cezası verilir.²⁹³⁰

(3) İdari para cezası öngörülen kabahatlerin bir takvim yılı içinde gerçek kişiler tarafından tekrarı hâlinde, para cezaları yarı oranında artırılarak uygulanır.³¹

(4) Bu maddedeki idari para cezalarının uygulanması, Kanunda öngörülen diğer idari tedbirlerin uygulanmasına engel teşkil etmez.

(5) Bu maddedeki idari para cezaları, valilik veya Genel Müdürlük ya da kolluk birimlerince uygulanır. Verilen para cezaları tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde ödenir.

(6) (Ek: 15/8/2017-KHK-694/171 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7078/165 md.) Bakanlıkça bu Kanun kapsamında yürürlüğe konulan düzenlemelerde belirtilen yükümlülüklere

²⁹ 15/8/2017 tarihli ve 694 sayılı KHK'nin 171 inci maddesiyle, 102 nci maddeye birinci fıkradan sonra gelmek üzere ikinci fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiş, aynı maddenin mevcut dördüncü fıkrasına "valilik veya" ibaresinden sonra gelmek üzere "Genel Müdürlük ya da" ibaresi eklenmiş, daha sonra bu hüküm 1/2/2018 tarihli ve 7078 sayılı Kanunun 165 inci maddesiyle aynen kabul edilerek kanunlaşmıştır.

³⁰ 6/12/2019 tarihli ve 7196 sayılı Kanunun 88 inci maddesiyle, bu fıkroda yer alan "imkân sağlayan kişilere" ibaresi ", barınmasına, konaklamasına imkân sağlayan kişiler ile mülkiyetindeki gayrimenkulü kiralayanlara" şeklinde değiştirilmiştir.

³¹ 6/12/2019 tarihli ve 7196 sayılı Kanunun 88 inci maddesiyle, bu fıkraya "bir takvim yılı içinde" ibaresinden sonra gelmek üzere "gerçek kişiler tarafından" ibaresi eklenmiştir.

uymayanlara Genel Müdürlük veya valilikler tarafından beşyüz Türk Lirasından onbin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilebilir.³²

BEŞİNCİ KISIM
Göç İdaresi Genel Müdürlüğü

BİRİNCİ BÖLÜM
Kuruluş, Görev ve Yetki

Kuruluş

MADDE 103 – (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/71 md.)

Görev ve yetki

MADDE 104 – (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/71 md.)

İKİNCİ BÖLÜM
Göç Politikaları Kurulu

Göç Politikaları Kurulu ve görevleri

MADDE 105 – (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/71 md.)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Merkez, Taşra ve Yurt Dışı Teşkilatı,
Hizmet Birimleri

Teşkilat

MADDE 106 – (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/71 md.)

Genel Müdür

MADDE 107 – (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/71 md.)

Hizmet birimleri

MADDE 108 – (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/71 md.)

Taşra teşkilatı

MADDE 109 – (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/71 md.)

Yurt dışı teşkilatı

MADDE 110 – (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/71 md.)

Çalışma grupları ve düzenleme yetkisi

MADDE 111 – (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/71 md.)

³² 6/12/2019 tarihli ve 7196 sayılı Kanununun 88 inci maddesiyle, bu fıkrada yer alan “Düzensiz göçü önlemek amacıyla” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve bu fıkraya “Bakanlıkça” ibaresinden sonra gelmek üzere “bu Kanun kapsamında” ibaresi eklenmiştir.

Yöneticilerin sorumlulukları ve yetki devri
MADDE 112 – (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/71 md.)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sürekli Kurul ve Komisyonlar ile Geçici Komisyonlar

Sürekli kurul ve komisyonlar
MADDE 113 – (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/71 md.)

Göç Danışma Kurulu
MADDE 114 – (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/71 md.)

Uluslararası Koruma Değerlendirme Komisyonu
MADDE 115 – (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/71 md.)

Düzensiz Göçle Mücadele Koordinasyon Kurulu
MADDE 116 – (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/71 md.)

Geçici komisyonlar
MADDE 117 – (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/71 md.)

BEŞİNCİ BÖLÜM

Atama ve Personele İlişkin Hükümler

Atama ve görevlendirme
MADDE 118 – (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/71 md.)

Personele ilişkin hükümler
MADDE 119 –(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/71 md.)

Kadrolar
MADDE 120 – (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/71 md.)

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Yönetmelik

MADDE 121 – (1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.

Geçici barınma merkezleri ödeneği
MADDE 121/A -(Ek: 2/7/2018 – KHK-703/71 md.)

(1) Bu Kanun kapsamındaki geçici barınma merkezlerinin işletilmesi ve yönetilmesi amacıyla, Genel Müdürlük bütçesinde geçici barınma merkezleri ödeneği tefrik edilir. Genel Müdürlük bütçesinde gider kaydedilmek suretiyle özel hesaba aktarılarak kullanılacak bu kaynaktan, Genel Müdürlükçe uygun görülen hallerde, kamu kurum ve kuruluşları ile mahalli idarelerin hesaplarına da aktarma yapılabilir. Kamu kurum ve kuruluşları ile mahalli idareler de, yukarıda belirtilen amaçlarda kullanılmak üzere Genel Müdürlük hesabına aktarma yapılabilir. Bu şekilde aktarılan tutarlar, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile mahalli idarelerin bütçelerine gelir kaydedilmeksizin özel hesaplarda izlenir. Geçici barınma merkezlerinin ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla sınırlı olmak üzere bu hesaptan yapılacak harcamalar 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine tabi değildir; aktarılan bu tutarların harcanması, muhasebeleştirilmesi, denetlenmesi ve alımlara ilişkin usul ve esaslar, Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Genel Müdürlükçe müştereken belirlenir.

(2) Genel Müdürlük bu madde kapsamında belirlenen görevlerini yerine getirirken hizmet satın alabilir.

Atıf yapılan hükümler

MADDE 122 – (1) Diğer mevzuatta, 15/7/1950 tarihli ve 5683 sayılı Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanuna yapılmış olan atıflar, bu Kanuna yapılmış sayılır. Diğer mevzuatta geçen yabancılara mahsus “ikamet tezkeresi” ibaresinden, bu Kanundaki “ikamet izni” anlaşılır.

Değiştirilen hükümler

MADDE 123 – (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/71 md.)

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

MADDE 124 – (1) 15/7/1950 tarihli ve 5683 sayılı Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanun ile 15/7/1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 4 üncü, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 9 uncu, 10 uncu, 11 inci, 24 üncü, 25 inci, 26 ncı, 28 inci, 29 uncu, 32 nci, 33 üncü, 35 inci, 36 ncı, 38 inci ve ek 5 inci maddeleri, 5 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları ile 34 üncü maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Göçmen kaçakçılığı suçunda kullanılan araca elkoyma

EK MADDE 1 – (Ek: 17/4/2017-KHK-690/6 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7077/5 md.)

(1) Göçmen kaçakçılığı suçunun işlenmesinde kullanılan araçlara, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 128 inci maddesinin dördüncü fıkrası hükmüne göre elkonulur.

(2) Birinci fıkraya göre elkonulan aracın;

- a) Soruşturma ve kovuşturma devam ederken aynı suçun işlenmesinde tekrar kullanılması,
- b) Türkiye’de sicile kayıtlı olmaması,

c) Toplam yolcu sayısına göre önemli sayıda göçmen taşınırken ele geçirilmesi,

ç) Suçun işlenmesini kolaylaştıracak özel tertibatının bulunması,

hallerinden birinin varlığı durumunda, elkonulan araç sahibine iade edilmez. Bu durumda sahibinin, aracın değeri kadar teminatı elkoyma tarihinden itibaren otuz gün içinde Maliye Bakanlığına teslim etmesi halinde, araç sahibine iade edilir. Aksi takdirde, Maliye Bakanlığı tarafından soruşturma ve kovuşturma sonucu beklenmeksizin derhal tasfiye olunur. Tasfiyenin satış suretiyle gerçekleşmesi halinde, satıştan elde edilen gelirden aracın muhafaza edilmesi ve satışı için gerekli olan bütün masraflar karşılandıktan sonra kalan miktar, kovuşturma sonucuna göre işlem yapılmak üzere emanet hesabına alınır.

(3) İkinci fıkra hükmünün uygulanmasındaki değerden, kara araçlarında kasko değeri; deniz araçlarında tekne ve makine sigortasına esas teşkil eden değer; sigortasız araçlar ile hava ve demiryolu araçlarında ise piyasa değeri anlaşılır.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Genel Müdürlüğün görev alanına giren konularla ilgili Emniyet Genel Müdürlüğünce tutulan dosya, yazılı ve elektronik ortamdaki kayıt ve diğer dokümanlar ile bilgi sistemleri, elektronik projeler ve veri tabanları Genel Müdürlüğe ve ilgili taşra birimlerine kademeli olarak devredilir. Devre ilişkin olarak, Emniyet Genel Müdürlüğü ile Genel Müdürlük arasında bu maddenin yayımı tarihinden itibaren altı ay içerisinde protokol yapılır ve Bakan onayıyla yürürlüğe girer.

(2) Bu Kanunun yayımından itibaren bir yıl sonra kabul ve barınma merkezleri ile geri gönderme merkezlerine ait taşınırlar hiçbir işleme gerek kalmaksızın Genel Müdürlüğe devredilmiş, taşınmazlar ise hiçbir işleme gerek kalmaksızın Genel Müdürlüğe tahsis edilmiş sayılır. Devir nedeniyle yapılan işlemler, harçlardan, düzenlenen kâğıtlar damga vergisinden müstesnadır. Bu Kanunun uygulanmasında taşınır devri ile taşınmazların tahsisi ve benzeri hususlarda ortaya çıkabilecek sorunları gidermeye Bakan yetkilidir.

(3) Genel Müdürlüğün 2013 mali yılı harcamaları için gereken ödenek ihtiyacı, 20/12/2012 tarihli ve 6363 sayılı 2013 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendine göre karşılanır. 31/12/2014 tarihine kadar Göç İdaresi Genel Müdürlüğü adına ihdas edilen kadroların yüzde ellisini geçmemek üzere, 6363 sayılı Kanundaki sınırlamalara tabi olmadan atama yapılabilir.

(4) Bu Kanunda belirlenen esaslara göre Genel Müdürlüğün taşra teşkilatlanmasının tamamlanacağı tarihe kadar, yürütülmekte olan görev ve hizmetler daha önce bu görev ve hizmetleri yapmakta olan birimler veya personel tarafından yapılmaya devam edilir. Genel Müdürlük, ilgili yerlerdeki teşkilatlanmanın tamamlandığı tarihte söz konusu birimlerde görev yapmakta olan personeli, 118 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen sayı sınırlamasına tabi olmaksızın devir tarihinden itibaren üç yılı aşmamak üzere anılan maddeye göre istihdam edebilir.

(5) Genel Müdürlük, merkez teşkilatında görev yapmak üzere, Emniyet Genel Müdürlüğü Yabancılar Hudut İltica Dairesi Başkanlığı ile il emniyet müdürlüklerinin ilgili şubelerinde en az iki yıl süreyle görev yapmış personeli, 118 inci maddenin ikinci fıkrasında

belirtilen sayı sınırlamasına tabi olmaksızın bu maddenin yayımı tarihinden itibaren üç yıl süreyle anılan maddeye göre istihdam edebilir.

(6) Bu Kanunun İkinci Kısımının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde valiliklere yazılı olarak müracaat eden yabancılar, bu Kanunda ikamet izinleriyle ilgili kendilerine tanınan haklardan yararlandırılır.

(7) Bu Kanunun Üçüncü Kısımının yürürlüğe girdiği tarihten önce, 14/9/1994 tarihli ve 94/6169 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Türkiye'ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye'den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılar ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik uyarınca statü verilenlere bu Kanunda belirtilen statülerine göre işlem yapılır, başvuru yapanların işlemleri ise bu Kanuna göre sonuçlandırılır. Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren Üçüncü Kısımın yürürlüğe girdiği tarihe kadar, anılan Yönetmelik uyarınca statü verilenler ile başvuru yapanlardan ikamet izni harcı alınmaz.

(8) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin düzenlemeler yürürlüğe girinceye kadar mevcut düzenlemelerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Denetçiliğe naklen atanma

GEÇİCİ MADDE 2- (Ek: 23/11/2022-7422/14 md.)

(1) Genel ve özel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinde mesleğe özel yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle girilen ve belirli bir yetiştirme programı sonrası yeterli sınavına tabi tutularak müfettiş, denetçi, denetmen ve kontrolör kadrolarında yardımcılık veya stajyerlikte geçen süreler dahil en az beş yıl görev yapmış olanlar arasından, yapılacak yazılı ve/veya sözlü sınav sonucunda başarılı olanlar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde durumlarına uygun Göç İdaresi Başkanlığında denetçi kadrolarına naklen atanabilirler. Bu şekilde atananların sayısı yediyi geçemez.

(2) Bu maddeye göre atananların yardımcılık veya stajyerlik kadrolarında geçirdikleri süreler, Göç İdaresi Başkanlığındaki denetçi yardımcısı kadrolarında; müfettiş, denetçi, denetmen ve kontrolör unvanlı kadrolarda geçirdikleri süreler Göç İdaresi Başkanlığındaki denetçi kadrolarında geçirilmiş sayılır.

Yürürlük

MADDE 125 – (1) Bu Kanunun;

a) 122 nci maddesi, 123 üncü maddesinin birinci, ikinci, beşinci ve yedinci fıkraları ile 124 üncü maddesi hariç olmak üzere Beşinci Kısım yayımı tarihinde,

b) Diğer hükümleri yayımı tarihinden bir yıl sonra, yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 126 – (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(I) SAYILI CETVEL
(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/71 md.)

6458 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN
MEVZUATIN VEYA ANAYASA MAHKEMESİ TARAFINDAN İPTAL EDİLEN
HÜKÜMLERİN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ
GÖSTERİR LİSTE

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin/İptal Eden Anayasa Mahkemesinin Kararının Numarası	6458 Sayılı Kanunun Değişen veya İptal Edilen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
6462	3	3/5/2013
6735	3, 21, 27, 31, 33, 34, 36, 38, 41, 105	13/8/2016
KHK/676	53, 54, 98	29/10/2016
KHK/690	EK MADDE 1	29/4/2017
KHK/694	3, 98, 102, 108	25/8/2017
7070	53, 54, 98	8/3/2018
7077	EK MADDE 1	8/3/2018
7078	3, 98, 102, 108	8/3/2018
KHK/703	1, 2, 3, 12, 13, 18, 31, 41, 44, 91, 101, 121/A, 103 ila 120, 123, Ek I Sayılı Cetvel	24/6/2018 tarihinde birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının andiçerek göreve başladığı tarihte (9/7/2018)
7148	20, 69, 76	26/10/2018
7196	7,9,21,41,42,43,46,53,54,57,57/A,59, 60,60/A,66,76,78,83,85,89,102	24/12/2019
7422	GEÇİCİ MADDE 2	30/11/2022
Anayasa Mahkemesinin 25/1/2023 Tarihli ve E: 2020/30, K: 2023/12 Sayılı Kararı	7	27/6/2023 tarihinden başlayarak 9 ay sonra (27/3/2024)